

el

Ευρωπαϊκή Ένωση
Περιφερειακή πολιτική

info regio

| Αριθ. 26 | Ιούνιος 2008 |

panorama

Πολιτική συνοχής της ΕΕ 1988-2008: Επένδυση στο μέλλον της Ευρώπης

1986

1989

1992

1993

1997

1999

2008

1999

2003

2002

2001

2004

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Προοίμιο του Dirk Ahner	1
Σημασία έχουν οι περιφέρειες της Danuta Hübner	2
Επενδύοντας στο ανθρώπινο δυναμικό του Vladimír Špidla	6
1989-1993: Από σχέδια σε προγράμματα	8
1994-1999: Εδραίωση και μεγαλύτερη προσπάθεια	14
2000-2006: Προς μια επιτυχημένη διεύρυνση	18
2007-2013: Έμφαση στην ανάπτυξη και την απασχόληση	22
Αναδρομή στο 1988 Συζήτηση μεταξύ των αξιωματούχων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	26
Σημειώσεις	36

Φωτογραφίες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Εξώφυλλο: Digital Vision/Getty images, © DG REGIO

Σύλληψη και κείμενο (αν δεν αναφέρεται κάτι διαφορετικό): Wolfgang Petzold με ιδιαίτερες ευχαριστίες στους Jean-Charles Leygues, Hugo Poelman, Daniel Mouqué, Caroline Taylor και Thomas Durieux (Tipik Communications).

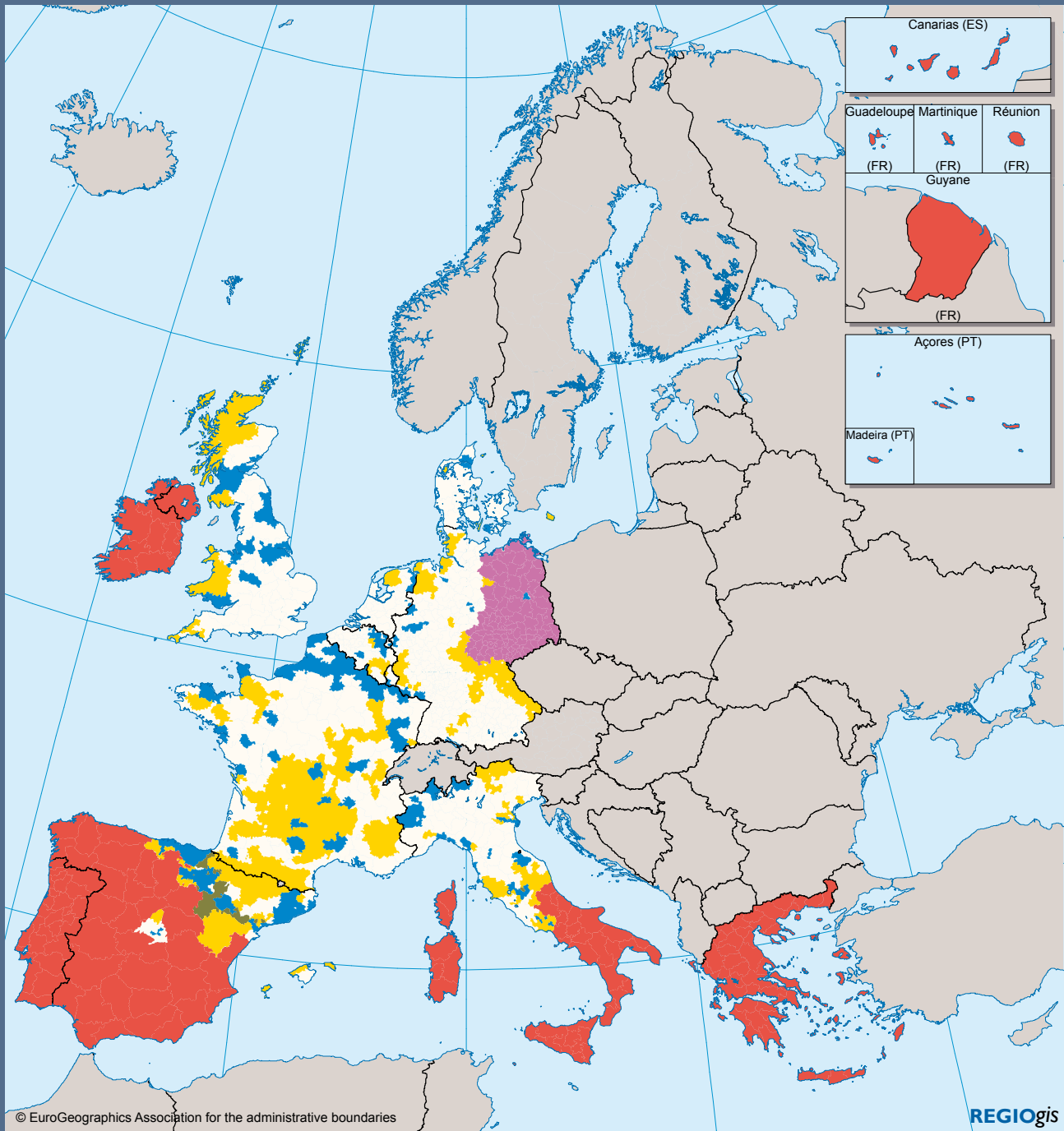
Εκδότης: Raphaël Goulet, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής.

Το περιοδικό αυτό εκδίδεται στα αγγλικά, στα γαλλικά και στα γερμανικά σε ανακυκλωμένο χαρτί.

Διατίθεται σε 22 γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διεύθυνση:

http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

Οι απόψεις που εκφράζονται στην παρούσα έκδοση είναι προσωπικές και δεν ταυτίζονται υποχρεωτικά με τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Διαρθρωτικά Ταμεία 1989-1993: Επιλέξιμες περιοχές

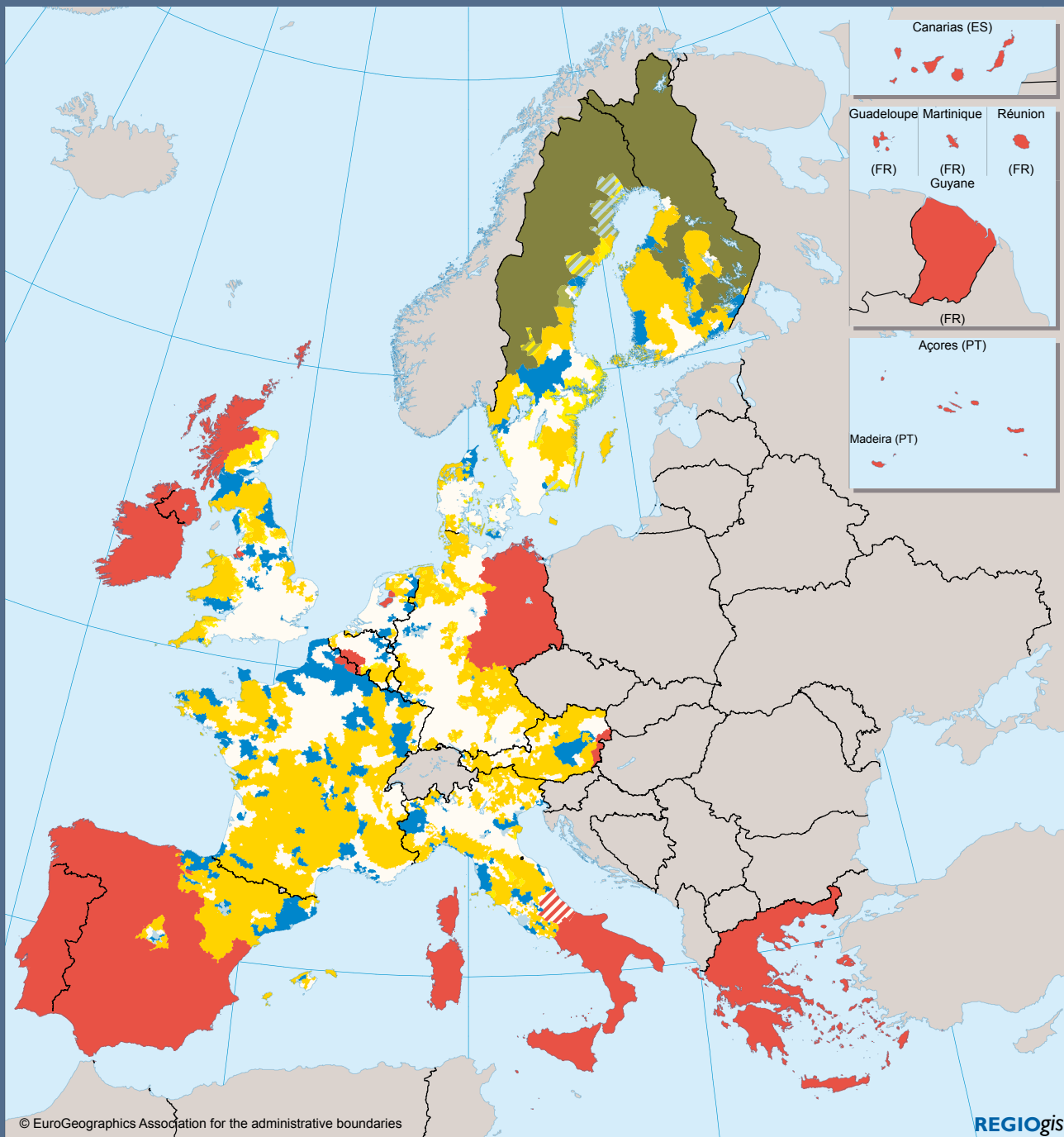
- Στόχος 1*
- Στόχος 2
- Στόχος 5β
- Στόχος 2 & 5β
- Νέα γερμανικά ομόσπονδα κρατίδια

Νέα γερμανικά ομόσπονδα κρατίδια επιλέξιμα για ενίσχυση από το 1990. Κατάσταση των χωρών εκτός ΕΕ το 1993.

* περιφέρειες με κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ κάτω του 75% του μέσου όρου της Ένωσης

Διαρθρωτικά Ταμεία 1994-1999: Επιλέξιμες περιοχές

	Στόχος 1*: Πλήρως επιλέξιμες		Στόχος 6: Μερικώς επιλέξιμες
	Στόχος 2: Πλήρως επιλέξιμες		Στόχος 5β & 6: Μερικώς επιλέξιμες
	Στόχος 2: Μερικώς επιλέξιμες		Στόχος 2 & 6: Μερικώς επιλέξιμες
	Στόχος 5β: Πλήρως επιλέξιμες		Στόχος 2 & 5β: Μερικώς επιλέξιμες
	Στόχος 5β: Μερικώς επιλέξιμες		Στόχος 2, 5β & 6: Μερικώς επιλέξιμες
	Στόχος 6: Πλήρως επιλέξιμες		Στόχος 1: 1994-1996

Η Σουηδία, η Φινλανδία και η Αυστρία είναι επιλέξιμες για ενίσχυση από το 1995. Περιοχή Abruzzo επιλέξιμη για ενίσχυση στο πλαίσιο του Στόχου 1 για την περίοδο 1η Ιανουαρίου 1994 ως 31 Δεκεμβρίου 1996. Κατάσταση των χωρών εκτός ΕΕ το 1999.

* περιφέρειες με κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ κάτω του 75% του μέσου όρου της Ένωσης

Γενικός Διευθυντής Dirk Ahner

DIRK AHNER, ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Προοίμιο

Αγαπητέ αναγνώστη,

Το τεύχος αυτό του περιοδικού Panorama είναι αφιερωμένο αποκλειστικά στα 20 πρώτα έτη της πολιτικής συνοχής της ΕΕ. Στις 24 Ιουνίου 1988, το Συμβούλιο ενέκρινε έναν κανονισμό που έθεσε τα υφιστάμενα Ταμεία της ΕΕ στο πλαίσιο της «οικονομικής και κοινωνικής συνοχής», ενός όρου που είχε εισαχθεί δύο χρόνια νωρίτερα από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη. Έκτοτε, η πολιτική συνοχής έχει καταστεί μια από τις πιο σημαντικές και πιο συζητημένες πολιτικές της ΕΕ. Θεωρήσαμε λοιπόν σημαντικό να εξετάσουμε πόσο ανθεκτικές έχουν αποδειχθεί η λογική της βάση, η εφαρμογή της και οι επιπτώσεις της στη διάρκεια των χρόνων.

Το έτος 1988 δεν σηματοδότησε μόνο την έναρξη αυτής της νέας πολιτικής, αλλά και το τέλος μιας συζήτησης που είχε ξεκινήσει αρκετά χρόνια πριν. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1970, η ενσωμάτωση των Ταμείων της ΕΕ στα πλαίσια στοχοθετημένων και πολυετών προγραμμάτων δοκιμάστηκε στα λεγόμενα «προγράμματα ολοκληρωμένης ανάπτυξης» και αργότερα στα «ολοκληρωμένα μεσογειακά προγράμματα». Και τα δύο προγράμματα αποτέλεσαν ριζική αλλαγή πλεύσης σε σχέση με τον αρχικό τους προορισμό που έγκειτο στην αποζημίωση των υφιστάμενων σχεδίων που υποβάλλονταν από τα κράτη μέλη σε ετήσια βάση. Το σύστημα αυτό δεν θεωρείτο πλέον πειστικό και έπρεπε να αντικατασταθεί με μια αποτελεσματικότερη προσέγγιση.

Έκτοτε, η πολιτική συνοχής έχει πλαισιώσει τις κοινοτικές παρεμβάσεις χρησιμοποιώντας μια στρατηγική προσέγγιση σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Με την πάροδο του χρόνου, προσαρμόστηκε χωρίς να λησμονηθεί ο βασικός της προσανατολισμός, δηλαδή η επίτευξη της ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης των περιφερειών της Ευρώπης. Έδωσε και δίνει και σήμερα τη δυνατότητα στις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές κυβερνήσεις να συμμετέχουν σε βασικές στρατηγικές καθώς και σε δίκτυα πέρα από τις πολιτικές και τα σύνορα των χωρών.

«Με την πάροδο του χρόνου, [η πολιτική συνοχής] προσαρμόστηκε χωρίς να λησμονηθεί ο βασικός της προσανατολισμός, δηλαδή η επίτευξη της ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης των περιφερειών της Ευρώπης.»

Δεν υπάρχει μία ενιαία μέθοδος για όλες τις περιφέρειες και την ανάπτυξή τους. Ωστόσο, συνδυάζονται διάφορες αρχές, όπως η συνεργασία, η διαφάνεια, η επικουρικότητα και η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, για να διαμορφωθεί ένα ουσιαστικό πλεονέκτημα των πολιτικών ανάπτυξης. Ενισχύουν τη συνεργασία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και ενέχουν το δυναμικό να συνδέσουν την αποτελεσματικότητα με την αποκέντρωση και την ενεργό συμμετοχή. Απ' αυτή την άποψη, η πολιτική συνοχής παραμένει όσο σύγχρονη ήταν το 1988.

Ευελπιστώ ότι θα απολαύσετε την ανάγνωση αυτού του περιοδικού.

Επίτροπος **Danuta Hübner**

ΣΕΛΙΔΑ 2

DANUTA HÜBNER,
ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΑΡΜΟΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Σημασία έχουν οι περιφέρειες

Ο στόχος της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής είχε επισημανθεί στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη και κατέστη πραγματικότητα το 1988 με την έγκριση του πρώτου κανονισμού που θέσπισε την πολιτική συνοχής. Οι συνθήκες του Μάαστριχτ, του Άμστερνταμ και της Νίκαιας επαναβεβαίωσαν τη σημασία της πολιτικής αυτής και το σχέδιο της συνθήκης της Λισσαβόνας επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής της με μια νέα εδαφική διάσταση. Τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια του 1988, του 1992, του 1999 και του 2005 επιβεβαίωσαν τη σπουδαιότητα της πολιτικής για τη συνοχή, χορηγώντας στην πολιτική αυτή αυξανόμενα μερίδια από τον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό.

Αν κοιτάξουμε, όμως, σήμερα τα πρώτα 20 χρόνια της πολιτικής συνοχής της ΕΕ, το 1988 παραμένει μια κρίσιμη χρονιά. Έκτοτε, με την ανακάλυψη της οικονομικής γεωγραφίας της Ευρώπης οι εθνικές όσο και οι περιφερειακές πολιτικές της ΕΕ σημείωσαν μια ριζική αλλαγή. Ο προσδιορισμός των περιφερειών που παρουσιάζουν τις περισσότερες δυσκολίες, ο καθορισμός των προτεραιοτήτων, η συμμετοχή των τοπικών θεσμικών οργάνων και η επιβολή κοινών προτύπων διαχείρισης, ελέγχου και αξιολόγησης, όλ' αυτά τα στοιχεία δεν δημιούργησαν μόνο απτά αποτελέσματα αλλά και ένα μοναδικό σύστημα πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.

Η πολιτική συνοχής καθιστά σαφές ότι όλοι, οπουδήποτε κι αν βρίσκονται στην Ένωση, έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν και να επωφελούνται από την κοινή αγορά. Η πολιτική συνοχής αποτελεί το «ορατό χέρι» της αγοράς, σκοπός της οποίας είναι η ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη, με την παράλληλη παροχή υποστήριξης στην οικονομική ολοκλήρωση σε όλη γενικά την

«Η πολιτική συνοχής αποτελεί το "ορατό χέρι" της αγοράς, σκοπός της οποίας είναι η ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη, με την παράλληλη παροχή υποστήριξης στην οικονομική ολοκλήρωση σε όλη γενικά την ΕΕ.»

ΕΕ. Είναι επίσης μια πολιτική που βασίζεται στον τόπο, η οποία δίνει ένα ρόλο σε κάθε ευρωπαϊκή περιφέρεια υπό την έννοια ότι δεν αποτελεί φραγμό στη βέλτιστη κατανομή της οικονομικής δραστηριότητας αλλά μπορεί να καταστεί από μόνη της πηγή ανάπτυξης. Η σύγχρονη οικονομική θεωρία επιβεβαιώνει αυτή την προσέγγιση με πολυάριθμες μελέτες περιπτώσεων, που καταδεικνύουν ότι «η γεωγραφία έχει σημασία» και ότι η περιφερειακή πολιτική μπορεί να αλλάξει την κατάσταση.

Ήταν σε θέση να αποδώσει η πολιτική συνοχής της ΕΕ μέσα στα πρώτα της 20 χρόνια ύπαρξης;

Στην πραγματικότητα, η ΕΕ έχει επιτελέσει εντυπωσιακή οικονομική και κοινωνική σύγκλιση από το 1988. Σε εθνικό επίπεδο, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιρλανδία και η Πορτογαλία – οι μεγαλύτεροι δικαιούχοι της πολιτικής συνοχής τα τελευταία χρόνια – έχουν σημειώσει σημαντική ανάπτυξη. Μεταξύ 1995 και 2005, η Ελλάδα μείωσε τη διαφορά της με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ των 27, περνώντας από το 74% στο 88% του μέσου κατά κεφαλήν ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της ΕΕ. Την ίδια περίοδο, η Ισπανία κινήθηκε από το 91% στο 102% και η Ιρλανδία έφτασε το 145% του μέσου όρου της Ένωσης, ξεκινώντας από το 102%. Παρόμοια αποτελέσματα μπορούμε να αναμένουμε από τα νέα κράτη μέλη, όπου η πολιτική συνοχής μόλις άρχισε να εφαρμόζεται, ενισχύοντας τα υψηλά ποσοστά ανάπτυξης.

Στο επίπεδο των περιφερειών, η σχετικά ισχυρή οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών εκείνων με χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ φανέρωσε ότι οι περιφέρειες της ΕΕ συγκλίνουν. Μεταξύ 1995 και 2004, μειώθηκε από 78 σε 70 ο αριθμός των περιφερειών

με κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ μικρότερο του 75% του μέσου όρου της ΕΕ και από 39 σε 32 ο αριθμός εκείνων με κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ κάτω του 50% του μέσου όρου της ΕΕ.

Η πολιτική για τη συνοχή βελτιώνει την ανταγωνιστική θέση των περιφερειακών οικονομιών παρέχοντας «ευρωπαϊκά» δημόσια αγαθά που δεν μπορεί να προσφέρει η αγορά. Παραδείγματα αυτών των αγαθών αποτελούν τα μείζονα δίκτυα μεταφορών και ενέργειας, η γνήσια ευρωπαϊκή περιβαλλοντική πολιτική, η επένδυση στην εκπαίδευση, η έρευνα και ανάπτυξη. Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά τη διάρκεια της

τρέχουσας περιόδου, η πολιτική συνοχής έκανε μια ριζική μεταστροφή στις προτεραιότητες επένδυσης. Το ένα τέταρτο των πόρων προορίζεται τώρα για την έρευνα και την καινοτομία και περί το 30% για περιβαλλοντικές υποδομές και για μέτρα καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής.

Ωστόσο, η προστιθέμενη αξία της πολιτικής συνοχής υπερβαίνει τις επενδύσεις στους τομείς της ανάπτυξης και των θέσεων εργασίας. Μέσω του μοναδικού της προτύπου πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, εμπλέκει τοπικούς και περιφερειακούς φορείς στη χάραξη και την υλοποίηση πολιτικής, προσφέροντας περισσότερη αποτελεσματικότητα και τοπικές γνώσεις. «Μοχλεύει» και διασφαλίζει τη συμμόρφωση με άλλες κοινοτικές πολιτικές – για παράδειγμα στον τομέα των κρατικών βοηθειών, του περιβάλλοντος, των μεταφορών, της υποστήριξης στην καινοτομία ή της κοινωνίας της πληροφορίας. Λειτουργεί σαν «δούρειος ίππος» για τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των δημόσιων υπηρεσιών, την προαγωγή της διαφάνειας και την ενίσχυση της χρηστής διακυβέρνησης. Πάνω απ' όλα, όμως, δημιουργεί συνεργασίες μεταξύ ανθρώπων μέσα από πολυάριθμα διασυνοριακά και διεθνικά προγράμματα και δίκτυα.

Σήμερα, η πολιτική συνοχής είναι μια ώριμη πολιτική ανάπτυξης που βασίζεται στα προτερήματα και στους ανθρώπους που είναι σε δύσκολη θέση. Αποτελεί βασικό πλεονέκτημα για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων που θα συναντήσουν οι ευρωπαϊκές περιφέρειες. Θα βρεθούν αντιμέτωπες με την ανάγκη να προσαρμοστούν στις πιέσεις της παγκόσμιας οικονομίας: η κλιματική αλλαγή θα δημιουργήσει απειλές και ευκαιρίες για διάφορους τομείς,

η δημογραφία και η γήρανση του πληθυσμού θα καταστήσουν επιτακτικές τις αλλαγές στις πολιτικές αγοράς εργασίας και οι νέοι κοινωνικοί κίνδυνοι που απορρέουν από την οικονομική αλλαγή θα απαιτήσουν νέες προσεγγίσεις.

Οι οικονομολόγοι μας λένε ότι η περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη – που συνδυάζει την οικονομική ανάπτυξη και την άμβλυση των γεωγραφικών ανισοτήτων – θα είναι ολοένα και πιο σημαντική για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Πρέπει λοιπόν να θεωρήσουμε τη συζήτηση για το μέλλον της πολιτικής συνοχής με τις παραμέτρους αυτές.

Και σε άλλες χώρες έχουν γίνει εμφανή τα επιτεύγματα της πολιτικής μας. Προς αναγνώριση αυτού του ενδιαφέροντος, η Επιτροπή σύναψε μνημόνια συμφωνίας όσον αφορά τη συνεργασία σε θέματα περιφερειακής πολιτικής με την Κίνα, τη Ρωσία και τη Βραζιλία, χώρες οι οποίες αντιμετωπίζουν αυξημένες περιφερειακές ανισότητες και μείζονες προκλήσεις από άποψη καλύτερης διακυβέρνησης, αποδίδοντας μεγαλύτερο βάρος στις ροές πληροφοριών από κάτω προς τα άνω στην πολιτική και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Πολλές άλλες χώρες και οργανώσεις (Νότια Αφρική, Ουκρανία, MERCOSUR, Δυτικοαφρικανική Οικονομική και Νομισματική Ένωση) έχουν εκφράσει έντονο ενδιαφέρον για το μοντέλο πολιτικής συνοχής της ΕΕ, επειδή θεωρείται ιδιαίτερα αποτελεσματικός μηχανισμός, δεδομένης της περιορισμένης δημοσιονομικής του εμβέλειας. Μέσω της διεθνούς συνεργασίας, η πολιτική συνοχής προβάλλει τις ευρωπαϊκές αξίες πέρα από τις περιφέρειες της Ένωσης.

*«Μέσω της διεθνούς συνεργασίας,
η πολιτική συνοχής προβάλλει τις ευρωπαϊκές
αξίες πέρα από τις περιφέρειες της Ένωσης.»*

ΣΕΛΙΔΑ 5

Επίτροπος Vladimír Špidla

ΣΕΛΙΔΑ 6

VLADIMÍR ŠPIDLA, ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ,
ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΙΣΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Επενδύοντας στο ανθρώπινο δυναμικό

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο επενδύει στους ανθρώπους για περισσότερο από 50 χρόνια. Οι ιδρυτικοί πατέρες της Ένωσης απέδειξαν τόσο την οραματική τους προνοητικότητα όσο και τον πραγματισμό τους όταν καθιέρωσαν το Ταμείο αυτό στις συνθήκες της Ρώμης. Σήμερα, το ΕΚΤ χρηματοδοτεί μέτρα ενεργοποίησης, ποιτικές θέσεις εργασίας μέσω καλύτερων δεξιοτήτων, είναι πολύ σημαντικό για τις ίσες ευκαιρίες και υποστηρίζει τα άτομα που βρίσκονται σε δυσμενή θέση από οικονομικής άποψης. Από τα δέκα εκατομμύρια ανθρώπων περίπου που συμμετέχουν κάθε χρόνο στις δράσεις του ΕΚΤ, οι μισοί είναι γυναίκες και περί το 1,2 εκατομμύριο είναι εργαζόμενοι μεγάλης ηλικίας.

Μολονότι το ΕΚΤ είχε σχεδιαστεί αρχικά για να αντισταθμίσει την απώλεια θέσεων εργασίας στις παραδοσιακές βιομηχανίες μέσω της επανεκπαίδευσης των εργαζομένων, μια νέα εποχή ξεκίνησε τη δεκαετία του 1970. Για πρώτη φορά, η ανεργία των νέων αποτέλεσε πρόβλημα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέστησε προτεραιότητα τα προγράμματα στήριξης ατόμων κάτω των 25 ετών. Την ίδια εποχή, η υποστήριξη επεκτάθηκε στις γυναίκες, ιδίως σε όσες είχαν λίγες δεξιότητες και όσες ξανάρχιζαν να εργάζονται. Η ενεργειακή κρίση, η οι-

κονομική ύφεση και η ανεργία-ρεκόρ στις αρχές της δεκαετίας του 1980 έθεσαν νέες προκλήσεις αλλά και νέες προσεγγίσεις. Η Επιτροπή έλαβε τη σημαντική απόφαση να στηρίξει την επιπλέον κατάρτιση στις νέες τεχνολογίες μέσω του ΕΚΤ.

Η μεταρρύθμιση του 1988 σηματοδότησε μια σημαντική αλλαγή για το ΕΚΤ από διάφορες απόψεις:

- > καθιερώθηκε ένα καινούργιο, ευρύτερο όραμα της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης: επεκτάθηκε η στήριξη του ΕΚΤ ούτως ώστε να συμπεριλάβει τη διάσταση της κοινωνικής συνοχής προκειμένου να στηριχθούν οι φτωχότερες περιφέρειες με υψηλή ανεργία·
- > επιπροσθέτως, ο σχεδιασμός πολυετών προγραμμάτων επέτρεψε την εστίαση σε μακροπρόθεσμους στόχους· και
- > τέλος, θεσπίστηκε η αρχή της εταιρικής σχέσης η οποία, έκτοτε, έχει αναπτυχθεί σταθερά. Η Επιτροπή, αντί να διαχειρίζεται μόνη της χιλιάδες σχέδια, μοιράζεται τώρα με τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες την ευθύνη για τον προγραμματισμό και τη διοίκηση των πόρων του ΕΚΤ.

Η λήξη του Ψυχρού Πολέμου σήμανε την έναρξη μιας νέας εποχής για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, συμπεριλαμβανομένης της προοπτικής ένταξης χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Παράλληλα, ξεκίνησε μια νέα φάση παγκοσμιοποίησης, με αυστηρότερες απαιτήσεις αναφορικά με την επαγγελματική και γεωγραφική κινητικότητα των πολιτών μας. Με την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ το 1997, εγκαινιάστηκε η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση, η οποία διαδραματίζει έκτοτε κεντρικό ρόλο στο συντονισμό των πολιτικών της ΕΕ προκειμένου να δημιουργηθούν περισσότερες και καλύ-

«Μαζί με τα άλλα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, το ΕΚΤ κάνει πραγματικότητα τις αξίες και την αλληλεγγύη της Ευρώπης.»

τερες θέσεις εργασίας. Το ΕΚΤ κατέστη το ευρωπαϊκό χρηματοδοτικό μέσο για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση, αποτελεί δε έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους της στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Στην Ένωση των 27 κρατών μελών, τα διακόσια εκατομμύρια μέλη του ευρωπαϊκού εργατικού δυναμικού είναι πολύ καλά καταρτισμένα, οφείλουμε ωστόσο να αυξήσουμε ακόμα περισσότερο το επίπεδο των προδιγραφών μας, καθώς ενσκήπτουν παγκόσμιες προκλήσεις. Η δημογραφική γήρανση σημαίνει ότι δεν έχουμε την πολυτέλεια να χάσουμε το δυναμικό κανενός, είτε νέων είτε μεγαλύτερων, υπηκόων ή μεταναστών, πτυχιούχων πανεπιστημίου ή ατόμων χωρίς ακαδημαϊκά προσόντα. Επιπλέον, η ραγδαία τεχνολογική και οικονομική αλλαγή προϋποθέτει υψηλό βαθμό ευελιξίας για τις επιχειρήσεις και τους ανθρώπους στην Ευρώπη. Το ΕΚΤ μπορεί να συμβάλει στην εναρμόνιση των προσωπικών αναγκών και των απαιτήσεων της αγοράς εργασίας. Μπορεί να βοηθήσει τα κράτη μέλη να υλοποιήσουν τις δικές τους ατζέντες ευελιξίας και ασφάλειας (flexicurity). Οι άνθρωποι πόροι και το ανθρώπινο δυναμικό μας είναι τα προτερήματά μας και το ΕΚΤ μας βοηθά να παίξουμε αυτό το χαρτί στρατηγικά και με επιτυχία.

Η υποστήριξη του ΕΚΤ δεν είναι μόνο χρηματική, καθώς μερικές φορές η συνεισφορά του Ταμείου στις εθνικές πολιτικές αγορές εργασίας είναι ελάχιστη. Προστιθέμενη αξία με χαμηλό κόστος μπορεί να δημιουργήσει το γεγονός ότι τα προγράμματα του ΕΚΤ χρησιμοποιούνται συχνά για τη δοκιμή νέων προσεγγίσεων και ιδεών καθώς και για την απόκτηση εμπειριών από άλλα κράτη μέλη μέσω της συνεργασίας και της δικτύωσης. Στην ευρύτερη και πιο

ποικιλόμορφη Ευρωπαϊκή Ένωση, απαιτείται περισσότερο από ποτέ διασυνοριακή συνεργασία. Μια τέτοια προστιθέμενη αξία δεν κοστίζει αλλά αξίζει τον κόπο καθώς η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να καταστεί περισσότερο καινοτόμος και δυναμική εάν θέλει να ανταγωνιστεί στην παγκόσμια οικονομία.

Τα προγράμματα του ΕΚΤ ικανοποιούν και τις εθνικές και τις τοπικές ανάγκες, και στηρίζονται σε μια πλατιά εταιρική σχέση. Τα προγράμματα υλοποιούνται μέσα από ένα ευρύ φάσμα οργανώσεων, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, αφού προηγουμένως αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης και έγκρισης από τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στις οργανώσεις αυτές περιλαμβάνονται εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, μη κυβερνητικές οργανώσεις και ο εθελοντικός τομέας, καθώς επίσης και κοινωνικοί εταίροι, η βιομηχανία και επαγγελματικές οργανώσεις και ατομικές εταιρείες.

117 προγράμματα του ΕΚΤ αξίας άνω των €75 δισ. τέθηκαν προσφάτως σε τροχιά για την περίοδο 2007-2013. Για τα επόμενα έτη, τα προγράμματα αυτά πρέπει να μετουσιωθούν σε απτά αποτελέσματα και σε επί τόπου πρόοδο. Πρέπει, περισσότερο από ποτέ, να χρησιμοποιήσουμε το ΕΚΤ όπου έχει τον μεγαλύτερο αντίκτυπο και να επικεντρώσουμε τον προϋπολογισμό μας στις αντίστοιχες προτεραιότητες.

Μαζί με τα άλλα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, το ΕΚΤ κάνει πραγματικότητα τις αξίες και την αλληλεγγύη της Ευρώπης. Πρόκειται, κατά τη γνώμη μου, για την πιο σημαντική πτυχή της ιστορίας και του μέλλοντος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

1985

Πράξη προσχώρησης Ισπανίας και Πορτογαλίας

1986

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λονδίνου

Στις 5 και 6 Δεκεμβρίου 1986, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λονδίνου κατέληξε σε συμφωνία για την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη.

1988

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών

Στις 11 και 12 Μαρτίου 1988, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών κατέληξε σε συμφωνία για τον πρώτο πολυετή κοινοτικό προϋπολογισμό για την περίοδο 1989-1993, ο οποίος συχνά ονομάζεται «Πακέτο Ντελόρ I».

1989 - 1993

Από σχέδια σε προγράμματα

Παρόλο που οι απαρχές των κοινοτικών πολιτικών για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ανισορροπιών ανάγονται ήδη στη Συνθήκη της Ρώμης, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης ιδρύθηκε μόλις το 1975. Στα πρώτα του χρόνια η λειτουργία του ήταν αμιγώς εθνική αφού χρηματοδοτούσε προκαθορισμένα σχέδια στα κράτη μέλη με μικρή ευρωπαϊκή ή υποεθνική επιρροή. Ένα ετήσιο σύστημα επιλογής και αναχρηματοδότησης υπαρχόντων σχεδίων εφαρμόστηκε με παρόμοιο τρόπο από άλλα κοινοτικά Ταμεία με αντίκτυπο στις περιφέρειες, όπως το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων. Ως εκ τούτου, στις αρχές της δεκαετίας του 1980 τέθηκε το ζήτημα της «αποτελεσματικότητας» των κοινοτικών μέσων και επιδιώχθηκε η ενσωμάτωσή τους σε ορισμένα πιλοτικά προγράμματα. Το 1986 σημαντικά γεγονότα είχαν ως συνέπεια την ώθηση προς μια πιο αυθεντική «ευρωπαϊκή» πολιτική συνοχής, ειδικά η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, η προσχώρηση της Ελλάδας, της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, καθώς και η έγκριση του προγράμματος για την ενιαία αγορά. Τον Μάρτιο του 1988 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών αποφάσισε τη χορήγηση 64 δια. ECU¹ στα Διαρθρωτικά Ταμεία, δηλαδή το διπλάσιο των ετήσιων πόρων για την περίοδο 1989-93. Στις 24 Ιουνίου 1988 το Συμβούλιο ενέκρινε τον πρώτο κανονισμό που ενέτασσε τα Διαρθρωτικά Ταμεία στα πλαίσια της πολιτικής συνοχής. Αυτή η μεταρρύθμιση-ορόσημο εισήγαγε βασικές αρχές όπως την επικέντρωση στις φτωχότερες και πιο καθυστερημένες περιφέρειες, τον πολυετή προγραμματισμό, το στρατηγικό προσανατολισμό των επενδύσεων και τη συμμετοχή περιφερειακών και τοπικών εταίρων.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

Μετά την προσχώρηση της Ελλάδας το 1981 και της Πορτογαλίας και της Ισπανίας το 1986, οι περιφερειακές ανισότητες μεταξύ των τότε 12 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας διογκώθηκαν σημαντικά. Πριν από την προσχώρηση, ένας στους οκτώ Ευρωπαίους είχε ετήσιο εισόδημα κατά 30% χαμηλότερο από τον κοινοτικό μέσο όρο, αναλογία που ανήλθε σε έναν στους πέντε μετά τις προσχωρήσεις του 1986.

Ως αποτέλεσμα της δημοσιονομικής κρίσης, καθώς και της επιθυμίας να ολοκληρωθεί η εσωτερική αγορά και να ενισχυθεί η οικονομική και κοινωνική συνοχή, η Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις στο Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τη μεταρρύθμιση

του κοινοτικού δημοσιονομικού συστήματος. Στην ανακοίνωσή της της 15ης Φεβρουαρίου 1987 με τίτλο «Προϋποθέσεις της επιτυχίας της Ενιαίας Πράξης: Νέοι ορίζοντες για την Ευρώπη», που αργότερα ονομάστηκε «Πακέτο Ντελόρ I», η Επιτροπή πρότεινε κανόνες για τη βελτίωση της δημοσιονομικής πειθαρχίας και της διαδικασίας του προϋπολογισμού. Η πρόταση αφορούσε μια νέα διοργανική συμφωνία με την οποία το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή θα συμφωνούσαν για τις πολυετείς δημοσιονομικές προοπτικές και προτεραιότητες. Υπό το φως των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών της 11ης και 12ης Φεβρουαρίου 1988, τα τρία θεσμικά όργανα κατέληξαν στη διοργανική συμφωνία στις 29 Ιουνίου 1988, η οποία καθιέρωσε για πρώτη φορά μια πενταετή δημοσιονομική προοπτική, για το διάστημα 1988-1992.

Ιταλία

Βελτίωση των υποδομών

1985-1995

Jacques Delors

1989-1995

Bruce Millan

Ο Jacques Delors, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μεταξύ 1985 και 1995.

Ο Bruce Millan, μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μεταξύ 1989 και 1995, υπεύθυνος για την Περιφερειακή Πολιτική και τις σχέσεις με την Επιτροπή των Περιφερειών.

ΣΕΛΙΔΑ 9

Ήδη από το 1985 η Επιτροπή παρουσίασε στο Συμβούλιο «Λευκή Βίβλο»² με θέμα την ολοκλήρωση της κοινής αγοράς μέχρι το 1992. Στη συνέχεια, δύο εκθέσεις των Ιταλών οικονομολόγων Tommaso Padoa-Schioppa και Paolo Cecchini³ συνέβαλαν στο διάλογο με θέμα την περαιτέρω ενοποίηση της αγοράς. Ενώ η έκθεση Cecchini υπολόγισε το «κόστος της μη-Ευρώπης», δηλαδή τις οικονομικές ζημιές από τη μη ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, μεταξύ 4,25% και 6,5% του ΑΕγχΠ, η έκθεση Padoa-Schioppa υπέδειξε «σοβαρούς κινδύνους έντονων ανισορροπιών κατά την απελευθέρωση της αγοράς» και πρότεινε «επαρκή συνοδευτικά μέτρα για την επιτάχυνση των προσαρμογών σε διαρθρωτικά ασθενείς περιφέρειες και χώρες». Το «Πακέτο Ντελόρ Ι», που εγκρίθηκε τελικά από το Συμβούλιο τον Μάρτιο του 1988, έδωσε το έναυσμα για ένα φιλόδοξο πρόγραμμα «1992» που περιλάμβανε τη μεταρρύθμιση της κοινής γεωργικής πολιτικής, την ενίσχυση της κοινοτικής δράσης στους τομείς της πολιτικής συνοχής, της επιστήμης, της τεχνολογίας, της περιβαλλοντικής πολιτικής και της πολιτικής μεταφορών.

Η πιο σημαντική δημοσιονομική αλλαγή ενόησε τα τρία Διαρθρωτικά Ταμεία και οδήγησε σε αξιοσημείωτη αύξηση των πόρων. Ενώ οι ετήσιες πληρωμές αυξήθηκαν από περίπου 6,4 δισ. ECU το 1988 σε 20,5 δισ. ECU το 1993⁴, το σχετικό τους μερίδιο στον προϋπολογισμό της ΕΕ εκτινάχθηκε από 16 σε σχεδόν 31%. Αυτό συνοδεύτηκε από τη ριζική μεταβολή του τρόπου διαχείρισης των κονδυλίων. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) από το 1958, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΓΠΕ) από το 1962 και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) από το 1975, σε συμφωνία με την ετήσια διαδικασία του προϋπολογισμού και τις εθνικές ποσοστώσεις που είχαν συμφωνηθεί στους σχετικούς κανονισμούς, είχαν αναπτύξει ένα σύστημα αναχρηματοδότησης σχεδίων που είχαν επιλεγεί και υποβληθεί από τα κράτη μέλη.

«Η Ευρώπη θεωρεί πως το μέλλον της είναι η επίτευξη ισορροπίας μεταξύ ανταγωνισμού και συνεργασίας, η κοινή προσπάθεια να καθοριστεί το πεπρωμένο των ανθρώπων που ζουν στο εσωτερικό της. Είναι άραγε εύκολο κάτι τέτοιο; Όχι. Οι δυνάμεις της αγοράς είναι ισχυρές. Αν αφήσουμε τα πράγματα στην τύχη τους, η βιομηχανία θα συγκεντρωθεί στο βορρά και οι ασχολίες ελεύθερου χρόνου στο νότο. Όμως αυτές οι δυνάμεις της αγοράς, όσο ισχυρές κι αν φαντάζουν, δεν ασκούνται πάντα προς την ίδια κατεύθυνση. Επιδίωξη και πολιτική φιλοδοξία του ανθρώπου είναι να προσπαθήσει να συγκροτήσει μια ισορροπημένη επικράτεια.»

Jacques Delors, 1989

Ελλάδα

Βελτίωση των ανταποκρίσεων

Κατασκευή ενός νέου διασυνοριακού δρόμου μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας, Δράμα, Ελλάδα.

Ιρλανδία

Αναβάθμιση των σιδηροδρόμων

Αναβάθμιση των σιδηροτροχιών για την επέκταση του προαστιακού σιδηροδρομικού δικτύου στην περιοχή του Δουβλίνου, Ιρλανδία.

Κάτω Χώρες

Βελτίωση της διατήρησης υδάτων

1993

Για να αντιπαρέλθει αυτό το σύστημα «juste retour», η Επιτροπή άρχισε να αναπτύσσει και να χρηματοδοτεί περιφερειακά σχέδια σε πιο αυτόνομη και πειραματική βάση, πράγμα που αποτέλεσε το πρότυπο για τη μέθοδο εφαρμογής της πολιτικής συνοχής. Οι εξαιρέσεις αυτές περιλάμβαναν το συντονισμό των δαπανών από τα ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και ΕΓΤΠΕ-Προσανατολισμός και ξεκίνησαν το 1979 με μικρά πιλοτικά προγράμματα στη Νάπολη και στο Μπέλφαστ, καθώς και στο νομό Lozer της νότιας Γαλλίας μερικά χρόνια αργότερα. Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 πιο εκτενή πειραματικά σχέδια που επικεντρώνονταν σε μια ενοποιημένη προσέγγιση του περιφερειακού σχεδιασμού αναλήφθηκαν σε άλλα μέρη της Κοινότητας μέσω των ολοκληρωμένων αναπτυξιακών ενεργειών (ΟΑΕ). Μεγαλύτερα πειραματικά προγράμματα που χρηματοδοτήθηκαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο ήταν τα ολοκληρωμένα μεσογειακά προγράμματα (ΟΜΠ) που εφαρμόστηκαν το 1986 στην Ελλάδα, την Ιταλία και τη Γαλλία. Η εξέλιξη αυτή ενισχύθηκε από την αλλαγή προτύπου προς πολιτικές αστικής και περιφερειακής ανάπτυξης και μελέτες που υποδείκνυαν πιο ολοκληρωμένες προσεγγίσεις από κάτω προς την κορυφή, οι οποίες ευνοούσαν «μαλακά» μέτρα αντί να επικεντρώνονται αποκλειστικά στις υλικές επενδύσεις, για παράδειγμα στις επιχειρήσεις και τις υποδομές.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ ΜΕΤΑΞΥ 1989 ΚΑΙ 1993

Η μεταρρύθμιση του 1988 εισήγαγε ορισμένες αρχές για την πολιτική συνοχής και τα μέσα της που παραμένουν έκτοτε το «mode d'emploi» της πολιτικής. Οι αρχές αυτές είναι οι εξής:

> επικέντρωση σε περιορισμένο αριθμό στόχων με έμφαση στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες·

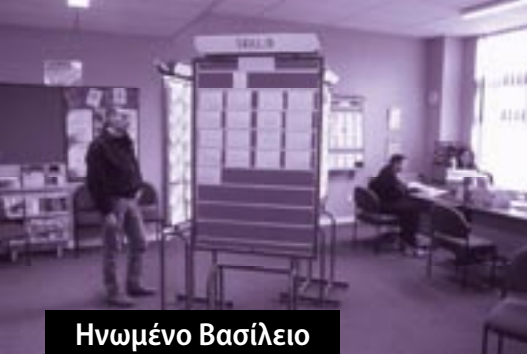
- > πολυετής προγραμματισμός βασισμένος στην ανάλυση, στον στρατηγικό προγραμματισμό και στην αξιολόγηση·
- > προσθετικότητα που εξασφαλίζει ότι τα κράτη μέλη δεν υποκαθιστούν τις εθνικές δαπάνες με τις κοινοτικές·
- > εταιρική σχέση στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή προγραμμάτων στα οποία εμπλέκονται εθνικοί, υποεθνικοί και κοινοτικοί φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων και μη κυβερνητικών οργανώσεων, εξασφαλίζοντας την κυριότητα και τη διαφάνεια των παρεμβάσεων.

Πέντε στόχοι προτεραιότητας συμφωνήθηκαν το 1988:

- > **Στόχος 1:** προώθηση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των περιφερειών που υστερούν από πλευράς ανάπτυξης·
- > **Στόχος 2:** ανασυγκρότηση περιφερειών που πλήττονται σοβαρά από τη βιομηχανική παρακμή·
- > **Στόχος 3:** καταπολέμηση της μακρόχρονης ανεργίας·
- > **Στόχος 4:** διευκόλυνση της επαγγελματικής ένταξης των νέων·
- > **Στόχος 5:** (α) επιτάχυνση της προσαρμογής των αγροτικών δομών και (β) προώθηση της ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών

Καλύπτοντας 25% ή περίπου 86,2 εκατ. κατοίκους, η χρηματοδότηση που παρείχαν τα ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και ΕΓΤΠΕ υπό το Στόχο 1 ανήλθε συνολικά σε ύψος 43,8 δισ. ECU (64% του συνόλου). Κυριότερες χώρες δικαιούχοι ήταν η Ισπανία για την οποία εκταμιεύτηκαν 10,2 δισ. ECU με το 57,7% του πληθυσμού της να ζει σε περιφέρειες του Στόχου 1, η Ιταλία (8,5 δισ. ECU· 36,4% του πληθυσμού), η Πορτογαλία (8,45 δισ. ECU· 100%), η Ελλάδα (7,5 δισ. ECU· 100%) και η Ιρλανδία (4,46 δισ. ECU· 100%). Μικρότερα ποσά διατέθηκαν

Ηνωμένο Βασίλειο

Καταπολέμηση της ανεργίας

Πορτογαλία

Επένδυση στους αυτοκινητόδρομους

Ισπανία

Ανέγερση γεφυρών

Νέος αυτοκινητόδρομος που συνδέει το Πόρτο με τη Valença do Minho στα σύνορα με τη Γαλικία, Πορτογαλία.

Γέφυρα στον ποταμό Bidasoa, Ναβάρρα, Ισπανία.

στη Γερμανία για τα ανατολικά Länder που καλύπτονταν από το Στόχο 1 από το 1990, τη Γαλλία για την Κορσική και τα γαλλικά υπερπόντια διαμερίσματα και το Ηνωμένο Βασίλειο για τη Βόρεια Ιρλανδία. Το 35,2% των πόρων υπό το Στόχο 1 δαπανήθηκε για τις υποδομές, και συγκεκριμένα στους τομείς των μεταφορών και του περιβάλλοντος, το 33,6% σε παραγωγικές επενδύσεις όπως οι άμεσες και έμμεσες ενισχύσεις στις επιχειρήσεις και το 29,6% στους ανθρώπινους πόρους.

Το 16,6% ή περίπου 57,3 εκατ. κάτοικοι ζούσαν σε περιφέρειες του Στόχου 2 και έλαβαν 6,1 δισ. ECU (9% του συνόλου) που κατέβαλαν το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ. Κυριότερες χώρες δικαιούχοι ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο (2 δισ. ECU· 35,5% του πληθυσμού), η Ισπανία (1,5 δισ. ECU· 22,2%) και η Γαλλία (1,2 δισ. ECU· 18,3%). Εκτός από την Ελλάδα, την Ιρλανδία και την Πορτογαλία, όλα τα κράτη μέλη επωφελήθηκαν σε μικρότερο βαθμό από τα κονδύλια του Στόχου 2. Από τη συνολική επένδυση, το 55,1% δαπανήθηκε στο παραγωγικό περιβάλλον ιδιαίτερα για την υποστήριξη μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, το 23,9% στη φυσική αποκατάσταση και στο περιβάλλον, συχνά πρώην βιομηχανικών χώρων, και το 20,9% στους ανθρώπινους πόρους.

Τα προγράμματα των Στόχων 3 και 4, που επικεντρώθηκαν σε ομάδες-στόχους για ενεργές πολιτικές αγοράς εργασίας, δεν διέθεταν γεωγραφική εστίαση και συμφωνήθηκαν σε εθνικό επίπεδο. Το συνολικό κονδύλιο και για τους δύο στόχους ήταν περίπου 6,67 δισ. ECU (10% του συνόλου) και χορηγήθηκε μόνο από το ΕΚΤ. Κυριότερες χώρες δικαιούχοι ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο (1,5 δισ. ECU), η Γαλλία (1,44 δισ. ECU) και η Γερμανία (1,05 δισ. ECU). Όλες οι υπόλοιπες χώρες έλαβαν μικρότερα ποσά με εξαίρεση την Ελλάδα, την Ιρλανδία και την Πορτογαλία, για τις οποίες τα κονδύλια του ΕΚΤ ενσωματώθηκαν στο Στόχο 1.

«Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη βελτιώνει σε σημαντικό βαθμό το θεσμικό σύστημα και θέτει νέους στόχους για την Κοινότητα, ιδιαίτερα την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς μέχρι το 1992 και την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Η επίτευξη αυτών των δύο στόχων θα εκπληρώσει επίσης τις ελπίδες και τις ανάγκες των χωρών που μόλις προσχώρησαν στην Ένωση και οι οποίες δικαίως περιμένουν ότι η συμμετοχή τους στην Κοινότητα θα ενισχύσει την ανάπτυξή τους και θα συμβάλει στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου τους μέσω του συνδυασμού των δικών τους προσπαθειών και της υποστήριξης από τους εταίρους τους.»

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: Προϋποθέσεις της επιτυχίας της Ενιαίας Πράξης: Νέοι ορίζοντες για την Ευρώπη, COM(87) 100 τελικό, 15 Φεβρουαρίου 1987.

Ισπανία και Πορτογαλία

Interreg: Σύνδεση Ισπανίας-Πορτογαλίας

Γέφυρα στον ποταμό Guadiana που συνδέει την Ισπανία και την Πορτογαλία.

Λουξεμβούργο

Βελτίωση της οδικής σήμανσης στα σύνορα

Τέλος στη σύγχυση για τα φορτηγά που διασχίζουν τα σύνορα Βελγίου, Γαλλίας και Λουξεμβούργου, Interreg.

Ιρλανδία

Αναζωογόνηση της πόλης

Αποκατάσταση της περιοχής Temple Bar στο Δουβλίνο, Ιρλανδία.

Τέλος τα κονδύλια του Στόχου 5 ανήλθαν σε 6,3 δισ. ECU (9,2% του συνόλου) με κυριότερες χώρες δικαιούχους τη Γαλλία (2,3 δισ. ECU), τη Γερμανία (1,4 δισ. ECU) και την Ιταλία (0,96 δισ. ECU). Ενώ οι παρεμβάσεις στα πλαίσια του Στόχου 5α δεν διέθεταν γεωγραφική εστίαση, οι παρεμβάσεις του Στόχου 5β συγκεντρώθηκαν σε αγροτικές περιοχές με πληθυσμό 17,6 εκατ. ή 5% του συνόλου. Οι δαπάνες του Στόχου 5α αφορούσαν παραγωγικές επενδύσεις, ενώ η χρηματοδότηση στα πλαίσια του Στόχου 5β διατέθηκε για νέες οικονομικές δραστηριότητες σε αγροτικές περιοχές (47,2%), υποδομές και ανθρώπινους πόρους (20% για κάθε τομέα) και το περιβάλλον (12,1%).

Εκτός από τα εθνικά και περιφερειακά προγράμματα που υπάγονταν στους στόχους, προωθήθηκαν επίσης από την Επιτροπή συνολικά 16 κοινοτικές πρωτοβουλίες με κονδύλιο 5,3 δισ. ECU (7,8% του συνόλου) ώστε να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένα προβλήματα σε ορισμένες περιφέρειες ή τομείς. Με πόρους περίπου 1,1 δισ. ECU, η πρωτοβουλία «Interreg» υποστήριξε τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ γειτονικών περιφερειών, ενώ οι «Euroform», «Now» και «Horizon» (764 εκατ. ECU) χρηματοδότησαν σχέδια στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Το «Leader» (455 εκατ. ECU) επιδότησε σχέδια τοπικής και αγροτικής ανάπτυξης και άλλες πρωτοβουλίες είχαν ως στόχο την εκ νέου ανάπτυξη βιομηχανικών περιοχών (Resider, Rechar, Retex, Renaval, Konver· συνολικά 1,1 δισ. ECU), τις εξόχως απόκεντρες περιοχές (Regis· 181 εκατ. ECU) ή θέματα όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η ενέργεια, οι τεχνολογίες πληροφορίας και η έρευνα (Envireg, Regen, Prisma, Telematique, Stride· συνολικά 1,6 δισ. ECU). Με τεχνική βοήθεια η Επιτροπή εγκαινίασε επίσης πιλοτικά προγράμματα, δίκτυα και εκπόνησε μελέτες, καθώς και διάφορα εργαλεία για την υποστήριξη μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, όπως τα «Κέντρα Επιχείρησης και Καινοτομίας».

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Η διαχείριση των Διαρθρωτικών Ταμείων μεταξύ 1989 και 1993 πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με πέντε κανονισμούς του Συμβουλίου με αντικείμενο την αποτελεσματικότητα και το συντονισμό τους, την εφαρμογή τους και τις γενικές διατάξεις, καθώς και την συμμετοχή καθενός από τα τρία Ταμεία. Ο κανονισμός περί συντονισμού εγκρίθηκε στις 24 Ιουνίου 1988 και οι αποφάσεις του Συμβουλίου για τους άλλους τέσσερις ελήφθησαν στις 19 Δεκεμβρίου 1988. Όλοι τέθηκαν σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1989.

Ο κανονισμός περί συντονισμού⁵ όρισε τους στόχους και τις αρχές που αναφέρθηκαν παραπάνω, την αποστολή των Ταμείων, τις διάφορες μορφές βοήθειας (η πιο σημαντική ήταν τα «επιχειρησιακά προγράμματα»), την υποχρέωση των κρατών μελών να καθορίσουν για καθέναν από τους στόχους συγκεκριμένα «σχέδια περιφερειακής ανάπτυξης» (για τους Στόχους 1, 2 και 5β) ή «εθνικά σχέδια» (για τους Στόχους 3 και 4). Στη συνέχεια, η Επιτροπή θα ενέκρινε κοινοτικά πλαίσια στήριξης (ΚΠΣ). Επιπροσθέτως, ο κανονισμός περί συντονισμού όριζε σαφώς τα ποσοστά συγχρηματοδότησης στο 75% κατ' ανώτατο όριο για τις παρεμβάσεις στα πλαίσια του Στόχου 1 και στο 50% για τους υπόλοιπους στόχους.

Ο κανονισμός περί εφαρμογής⁶ όριζε το περιεχόμενο των σχεδίων και των ΚΠΣ, σημαντικά προγράμματα για τα οποία θα ήταν απαραίτητες αποφάσεις της Επιτροπής και καθόριζε το σύστημα αναλήψεων υποχρεώσεων, πληρωμών για τις παρεμβάσεις και τον δημοσιονομικό έλεγχο. Κοινοί κανόνες καθόριζαν την παρακολούθηση, την αξιολόγηση, την υποβολή εκθέσεων και τις ενέργειες προώθησης που θα συνόδευαν τις παρεμβάσεις.

1993

Πορτογαλία

Προστασία του περιβάλλοντος

Κονδύλια του Enviqre χρησιμοποιούνται για τη σταθεροποίηση ενός δημοτικού χώρου διάθεσης αποβλήτων, Alcanena, Lisboa e Vale do Tejo, Πορτογαλία.

Ιταλία

Δημιουργία θέσεων απασχόλησης

Επανοικοδόμηση μιας εκπαιδευτικής και βιομηχανικής βάσης για νέους, Cagliari, Σαρδηνία, Ιταλία.

Γαλλία

Επένδυση σε ΜΜΕ

Στήριξη μιας φυτείας μπανάνας στη La Réunion, Γαλλία.

Οι τρεις κανονισμοί περί εφαρμογής⁷ για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το ΕΓΤΠΕ, Τμήμα Προσανατολισμού, περιλάμβαναν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το περιεχόμενο των σχεδίων και των προγραμμάτων, την επιλεξιμότητα και την τεχνική βοήθεια.

Επρόκειτο για μια σημαντική αλλαγή πορείας, από την ετήσια επιλογή σχεδίων εκ μέρους των κρατών μελών και την έγκριση εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς έναν πιο στρατηγικό και πολυετή προγραμματισμό στη βάση μιας ευρείας εταιρικής σχέσης μεταξύ των περιφερειών, των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η λήψη αποφάσεων για θέματα σχεδίων (ανάλυση), κοινοτικών πλαισίων στήριξης (συντονισμός των παρεμβάσεων) και επιχειρησιακών προγραμμάτων (εφαρμογή) αποτέλεσε νέα πρόκληση για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Σε κάθε επίπεδο έπρε-

πε να οριστούν για πρώτη φορά διαδικασίες για τη διαχείριση των κονδυλίων, την παρακολούθηση και τον έλεγχο. Πέραν τούτου, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ήταν απαραίτητη η επικοινωνία μεταξύ πολιτικών και μέσων με διαφορετικές παραδόσεις. Όπως ήταν αναμενόμενο, η πρώτη γενιά επιχειρησιακών προγραμμάτων εγκρίθηκε μόλις το 1990 και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να καθυστερήσει η εφαρμογή.

Ωστόσο, ένα νέο είδος φορέων σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και εταιρών εκτός των δημόσιων διοικήσεων άρχισε να μαθαίνει, να δημιουργεί ικανότητες και να εξερευνά νέους τρόπους και εταιρικές σχέσεις για την περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη.

Σημαντικά δεδομένα και αριθμοί

- > **Συνολικός προϋπολογισμός των Διαρθρωτικών Ταμείων:** 69 δισ. ECU που αντιπροσωπεύουν το 25% του προϋπολογισμού της ΕΕ και 0,3% του συνολικού ΑΕγχΠ της ΕΕ.
  - > **ΕΚ των οποίων για τις περιφέρειες του Στόχου 1:** 64%.
  - > **πληθυσμός στις περιφέρειες του Στόχου 1:** 86,2 εκατ. (25% του συνόλου⁸).
- > **Κύριες χώρες δικαιούχοι:** Ισπανία (14,2 δισ. ECU), Ιταλία (11,4 δισ. ECU), Πορτογαλία (9,2 δισ. ECU), Ελλάδα (8,2 δισ. ECU).

Αποτελέσματα

- > Οι περιφέρειες του Στόχου 1 μείωσαν το χάσμα του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες.
- > Δημιουργήθηκαν 600.000 θέσεις εργασίας μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων στην Ελλάδα, την Ιρλανδία, την Πορτογαλία και την Ισπανία, και το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ σ' αυτές τις χώρες αυξήθηκε από 68,3% σε 74,5% του κοινοτικού μέσου όρου.
- > 917.000 άτομα καταρτίστηκαν μέσω του ΕΚΤ.
- > 470.000 μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις έλαβαν βοήθεια στις περιφέρειες του Στόχου 2.

Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στις σελίδες «Αξιολόγηση» στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/regional_policy

1992

Υπογραφή Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση

1992

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εδιμβούργου

Στις 11 και 12 Δεκεμβρίου 1992, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εδιμβούργου κατέληξε σε συμφωνία για τις δημοσιονομικές προοπτικές 1994-1999.

Αυστρία

Πράσινη ενέργεια

Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανανεώσιμη Ενέργεια στο Güssing, Αυστρία.

1994 - 1999

Εδραίωση και μεγαλύτερη προσπάθεια

Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και η αναθεωρημένη Συνθήκη για τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ΣΕΚ), που υπογράφηκαν στο Μάαστριχτ στις 7 Φεβρουαρίου 1992, τέθηκαν σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993. Σε ό,τι αφορά την πολιτική συνοχής και την περιφερειακή πολιτική, η ΣΕΚ δημιούργησε ένα νέο μέσο, το Ταμείο Συνοχής, και ένα νέο θεσμικό όργανο, την Επιτροπή των Περιφερειών, ενώ επίσης εισήγαγε την αρχή της επικουρικότητας. Τον Δεκέμβριο του 1992, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέληξε σε συμφωνία για τις νέες δημοσιονομικές προοπτικές για την περίοδο 1994-1999 και αφιερώθηκε το ποσό των 168 δισ. ECU⁹ για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής. Έτσι διπλασιάστηκαν οι ετήσιοι πόροι των Ταμείων, που έφτασαν πλέον το ένα τρίτο του προϋπολογισμού της ΕΕ. Νέοι κανονισμοί για την πολιτική συνοχής εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 1993, στους οποίους περιλήφθηκαν το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας και το Ταμείο Συνοχής. Οι νέοι κανονισμοί επιβεβαίωσαν τις βασικές αρχές της πολιτικής – εστίαση, προγραμματισμός, προσθετικότητα και εταιρική σχέση – και διατήρησαν χωρίς σημαντικές αλλαγές τους πέντε υπάρχοντες στόχους. Ορισμένοι όροι ενισχύθηκαν, όπως η συμμετοχή άλλων θεσμικών οργάνων της ΕΕ, ιδιαίτερα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, και οι κανόνες σχετικά με την εταιρική σχέση, την αξιολόγηση και τις ενέργειες προβολής. Με την προσχώρηση της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας την 1η Ιανουαρίου 1995, ένας τροποποιητικός κανονισμός όρισε έναν έκτο Στόχο που ευνοούσε τις εξαιρετικά αραιοκατοικημένες περιφέρειες της Φινλανδίας και της Σουηδίας, καθώς και μια χρηματοδοτική ενίσχυση στα τρία νέα κράτη μέλη.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

Στο λεγόμενο «Πακέτο Ντελόρ II»¹⁰, που τέθηκε επί τάπητος τέσσερις ημέρες μετά την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε ένα πρόγραμμα και έναν προϋπολογισμό ώστε να «κινήσουμε προς μια οικονομική και νομισματική ένωση που θα δώσει τη δυνατότητα στην Κοινότητα να εκμεταλλευθεί πλήρως έναν οργανωμένο οικονομικό χώρο και ένα ενιαίο νόμισμα». Η πρόταση περιλάμβανε λεπτομέρειες για το νέο Ταμείο Συνοχής, αύξηση του προϋπολογισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων και την απλοποίηση των κανόνων εφαρμογής. Ο συμβιβασμός που επιτεύχθηκε κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εδιμβούργου στις 11 και 12 Δεκεμβρίου 1992 καθόρισε τελικά τους πόρους για την περίοδο 1994-1999. Περίπου 153 δισ. ECU κατανεμήθη-

καν στα Διαρθρωτικά Ταμεία και 15 δισ. ECU στο Ταμείο Συνοχής, εκ των οποίων το 68% προοριζόταν για τις πιο φτωχές περιφέρειες και χώρες.

Τον Απρίλιο του 1993, η Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις για τους κανονισμούς των Διαρθρωτικών Ταμείων, οι οποίοι συμφωνήθηκαν από το Συμβούλιο τον Ιούλιο του 1993¹¹. Βασισμένη στην αρχή της εταιρικής σχέσης, η διαδικασία διαπραγμάτευσης των κανονισμών συνοδεύτηκε από σχόλια εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οικονομικών και κοινωνικών εταίρων και ενώσεις που αντιπροσώπευαν τα συμφέροντα των περιφερειών. Ο κανονισμός του Ταμείου Συνοχής¹² εγκρίθηκε τον Μάιο του 1994, συμπεριλαμβανομένου ενός κονδυλίου 15,15 δισ. ECU. Εφαρμοζόταν σε χώρες με Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν μικρότερο του 90% του κοινοτικού μέσου όρου με την προϋπόθεση να διαθέτουν πρόγραμμα που να οδηγεί στην οικονομική σύγκλιση το οποίο να πληρεί τα κριτήρια

1994-1999

1995-1999

Monika Wulf-Mathies

Η Monika Wulf-Mathies, μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το διάστημα 1995-1999, υπεύθυνη για την Περιφερειακή Πολιτική και τις σχέσεις με την Επιτροπή των Περιφερειών και το Ταμείο Συνοχής.

Σουηδία

Επένδυση σε νέες τεχνολογίες στη Σουηδία

Υπολογιστές για εχθρικά περιβάλλοντα από το Arctic Inventors Network στο Luleå, Σουηδία.

Φινλανδία

Επενδύσεις στις παραμεθόριες περιοχές

της οικονομικής και νομισματικής ένωσης όπως διατυπώνονται στη Συνθήκη ΕΚ. Το Ταμείο μπορούσε να καλύψει μέχρι και το 85% του κόστους προγραμμάτων με αντικείμενο τις υποδομές περιβάλλοντος και μεταφορών με αξία πάνω από 10 εκατ. ECU. Η διαχείρισή του γινόταν με βάση τις αποφάσεις που λάμβανε η Επιτροπή για μεμονωμένα προγράμματα. Η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία και η Ισπανία επωφελήθηκαν από το Ταμείο την περίοδο 1994-1999.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ ΜΕΤΑΞΥ 1994 ΚΑΙ 1999

Η μεταρρύθμιση του 1993 διατήρησε σχεδόν अपαράλλαχτους τους στόχους της περιόδου 1994-1999:

- > **Στόχος 1:** προώθηση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των περιφερειών με καθυστερημένη ανάπτυξη.
- > **Στόχος 2:** μετατροπή περιφερειών ή τμημάτων περιφερειών που πλήττονται σοβαρά από τη βιομηχανική παρακμή.
- > **Στόχος 3:** καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας και διευκόλυνση της ενσωμάτωσης στην εργασιακή ζωή των νέων και των ατόμων που αντιμετωπίζουν τον αποκλεισμό από την αγορά εργασίας, προαγωγή των ίσων ευκαιριών απασχόλησης για άνδρες και γυναίκες.
- > **Στόχος 4:** διευκόλυνση της προσαρμογής των εργαζομένων στις βιομηχανικές μεταβολές και στις αλλαγές στα συστήματα παραγωγής.
- > **Στόχος 5:** προώθηση της αγροτικής ανάπτυξης μέσω (α) της επιτάχυνσης της προσαρμογής των αγροτικών διαρθρώσεων στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της κοινής γεωργικής πολιτικής και της προώθησης του εκσυγχρονισμού και της διαρθρωτικής προσαρμογής

«Η ποιότητα της εφαρμογής καθορίζεται όλο και περισσότερο από την ποιότητα της εταιρικής σχέσης. Η πρακτική επιτυχία της πολιτικής συνοχής εξαρτάται από μια ομαλή εταιρική σχέση που συνενώνει όλους όσοι σχετίζονται με την οικονομική ανάπτυξη σε μια περιφέρεια, όπως αντιπροσώπους των υπουργείων και εκλεγμένους τοπικούς αντιπροσώπους, καθώς και αντιπροσώπους του επιχειρηματικού κόσμου, των συνδικάτων, των γυναικών, των φιλανθρωπικών και εθελοντικών σωματείων και των περιβαλλοντικών οργανώσεων, παρόλο που γνωρίζω καλά ότι ορισμένοι αντιπρόσωποι κυβερνήσεων αντιδρούν στη σκέψη αυτή.»

Η Monika Wulf-Mathies στο πρώτο Φόρουμ για τη Συνοχή, 27 Απριλίου 1997, Βρυξέλλες

Γερμανία

Επανοικοδόμηση των υποδομών

Επανάδομηση της Kronprinzenbrücke (γέφυρα),
Βερολίνο, Γερμανία.

Βόρεια Ιρλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο

Καλύτερες μεταφορικές συνδέσεις

Νέο λιμάνι στο Londonderry,
με χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ.

Ισπανία

Ενίσχυση των ευρωπαϊκών υποδομών

του τομέα της αλιείας (β) της διευκόλυνσης της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των αγροτικών περιοχών· και

> **Στόχος 6:** ανάπτυξη και διαρθρωτική προσαρμογή των περιφερειών με εξαιρετικά μικρή πυκνότητα πληθυσμού (από την 1η Ιανουαρίου 1995).

Η χρηματοδότηση που παρείχαν τα ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και ΕΓΤΠΕ για το Στόχο 1 έφτασε τα 94 δισ. ECU και τα 14,45 δισ. ECU για το Ταμείο Συνοχής (68% των συνολικών διαθέσιμων πόρων¹³), καλύπτοντας το 24,6% ή περίπου 97,7 εκατ. κατοίκους. Το 41% των επενδύσεων στα πλαίσια του Στόχου 1 χρησιμοποιήθηκε για τη στήριξη προς επιχειρήσεις, το 29,8% για τις υποδομές, εκ του οποίου το μισό περίπου για τις μεταφορές, το ένα τέταρτο για το περιβάλλον και το 24,5% για τους ανθρώπινους πόρους.

60,6 εκατ. άνθρωποι (το 16,3% του συνόλου) σε περιοχές του Στόχου 2 επωφελήθηκαν από ένα πακέτο χρηματοδότησης 9,4 δισ. ECU (10,6% του συνόλου) που παρείχαν το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ, εκ των οποίων το 55,1% δαπανήθηκε ειδικά για τη στήριξη μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Ένα επιπλέον 23,9% δαπανήθηκε για τη φυσική αποκατάσταση και το περιβάλλον, συχνά σε σχέση με πρώην βιομηχανικές περιοχές, ενώ για τους ανθρώπινους πόρους χρησιμοποιήθηκε το 20,9%.

Το συνολικό κονδύλιο στα πλαίσια των Στόχων 3 και 4 ήταν περίπου 15,2 δισ. ECU (9,1% του συνόλου). Η χρηματοδότηση αυτή προήλθε από το ΕΚΤ για δράσεις στην αγορά εργασίας και την κοινωνική συνοχή.

Το κονδύλιο στα πλαίσια του Στόχου 5 ανήλθε σε 13 δισ. ECU (7,8% του συνόλου) και διατέθηκε για νέες οικονομικές δραστηριότητες στην αλιεία και σε αγροτικές περιοχές (47,2%), υποδομές και ανθρώπινους πόρους (20% για τον κάθε τομέα) και το περιβάλλον (12,1%). 32,7 εκατ. άνθρωποι ζούσαν σε αγροτικές περιοχές που υποστηρίχθηκαν από το Στόχο 5β, δηλαδή το 8,8% του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ.

Η Σουηδία και η Φινλανδία έλαβαν 697 εκατ. ECU (0,4% του συνόλου) στα πλαίσια του Στόχου 6.

Για συνολικά 13 πρωτοβουλίες της Κοινότητας διατέθηκε ποσό 14 δισ. ECU (8% του συνόλου) για τη συγχρηματοδότηση διασυνοριακών, διεθνικών και καινοτόμων σχεδίων.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Μεταξύ 1994 και 1999, οι κανόνες σχετικά με τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής ορίστηκαν μ' ένα σύνολο επτά κανονισμών του Συμβουλίου που ρύθμιζαν την αποτελεσματικότητα και το συντονισμό τους, την εφαρμογή τους και τις γενικές διατάξεις, καθώς και την εφαρμογή καθενός από τα τέσσερα Διαρθρωτικά Ταμεία. Ένας ξεχωριστός κανονισμός εγκρίθηκε για το Ταμείο Συνοχής. Ο κανονισμός περί συντονισμού δεν επέφερε πολλές αλλαγές στο προηγούμενο σύστημα τριών σταδίων που εγκαινιάστηκε το 1989 και περιλάμβανε εθνικά σχέδια, Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ) και επιχειρησιακά προγράμματα. Ωστόσο, ζητούσε την κατάρτιση πιο λεπτομερών εθνικών σχεδίων, ιδιαίτερα σε περιβαλλοντικά ζητήματα. Εισήγαγε επίσης την καινοτομία του ενιαίου εγγράφου προγραμματισμού, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες μπορούσαν να υποβάλλουν σχέδια και επιχειρησιακά προγράμματα σε ένα έγγραφο, ακολουθούμενο από μία μόνο απόφαση της Επιτροπής.

Την περίοδο αυτή σημειώθηκαν ορισμένες σημαντικές εξελίξεις στην πολιτική. Τον Νοέμβριο του 1996 εκδόθηκε η πρώτη Έκθεση για την Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή που παρουσίαζε τις οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες της Ένωσης σε περιφερειακό επίπεδο και αξιολογούσε τον αντίκτυπο των εθνικών και κοινοτικών πολιτικών στην ανάπτυξη των περιφερειών. Παρουσιάστηκε τον Απρίλιο του 1997 στο πρώτο Φόρουμ για τη Συ-

1994-99

Γερμανία

Πρώθηση του τουρισμού και του πολιτισμού

Πορτογαλία

Προστασία του περιβάλλοντος

Καθαρισμός της Ria Formosa στο Algarve, Πορτογαλία.

Γαλλία

Έρευνα και ανάπτυξη

Έρευνα και ανάπτυξη στην κηπευτική, Basse-Normandie, Γαλλία, με την υποστήριξη του ΕΤΠΑ.

ΣΕΛΙΔΑ 17

νοχή, εκδήλωση που έκτοτε συνοδεύει την έγκριση κάθε ακόλουθης έκθεσης και έχει καταστεί το φόρουμ για την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με την πολιτική συνοχής για τα κράτη μέλη, τις περιφέρειες και τους ενδιαφερόμενους φορείς.

Τον Μάιο του 1999 εγκρίθηκε η Προοπτική Ευρωπαϊκής Χωροταξικής Ανάπτυξης (ESDP) ως νομικά μη δεσμευτικό έγγραφο το οποίο παρέχει ένα πλαίσιο πολιτικής για τις πολιτικές με χωρικές επιπτώσεις που έχουν ως γνώμονα τους τομείς σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Τέλος, η υπογραφή της Συνθήκης του Άμστερνταμ τον Οκτώβριο του 1997 καθιέρωσε την αρχή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση εγκαινιάζοντας τον στενότερο συντονισμό μεταξύ των εθνικών πολιτικών για την απασχόληση.

«Το Ταμείο Συνοχής προσθέτει μια νέα διάσταση στην κοινότητα. Με τον τρόπο λειτουργίας του, το Ταμείο επιτρέπει στα κράτη μέλη να ανταποκριθούν στα κριτήρια σύγκλισης έτσι ώστε να προχωρήσουν στην τρίτη φάση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης.»

Ο Jacques Delors στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 11 Φεβρουαρίου 1992

Σημαντικά δεδομένα και αριθμοί

- > **Συνολικός προϋπολογισμός των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής:** 168 δισ. ECU, δηλαδή περίπου το ένα τρίτο του προϋπολογισμού της ΕΕ και 0,4% του συνολικού ΑΕγχΠ της ΕΕ.
  - > **εκ των οποίων για περιφέρειες του Στόχου 1:** 68%
  - > **πληθυσμός σε περιφέρειες του Στόχου 1:** 91,7 εκατ. (24,6% του συνόλου).
- > **Κύριες χώρες δικαιούχοι:** Ισπανία (42,4 δισ. ECU), Γερμανία (21,8 δισ. ECU), Ιταλία (21,7 δισ. ECU), Πορτογαλία (18,2 δισ. ECU), Ελλάδα (17,7 δισ. ECU) και Γαλλία (14,9 δισ. ECU).

Αποτελέσματα

- > Ο αντίκτυπος των επεμβάσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων μεταξύ 1994 και 1999 στο ΑΕγχΠ σε πραγματικούς όρους υπολογίζεται σε αύξηση κατά 4,7% στην Πορτογαλία, 3,9% στα Länder της Ανατολικής Γερμανίας, 2,8% στην Ιρλανδία, 2,2% στην Ελλάδα, 1,4% στην Ισπανία και 1,3% στη Βόρεια Ιρλανδία.
- > Στις περιφέρειες του Στόχου 1 δημιουργήθηκαν 700.000 καθαρές θέσεις εργασίας, προσθέτοντας σχεδόν 4% στην απασχόληση

στην Πορτογαλία, 2,5% στην Ελλάδα και μεταξύ 1 και 2% στα νέα γερμανικά Länder, στον ιταλικό νότο και στην Ισπανία.

- > 800.000 μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων 500.000 στις περιφέρειες του Στόχου 1, έλαβαν ενισχύσεις άμεσης επένδυσης.
- > Κατασκευάστηκαν ή αναβαθμίστηκαν 4.104 χλμ αυτοκινητόδρομων και περίπου 31.844 χλμ άλλων δρόμων. Οι επενδύσεις στις σιδηροδρομικές υποδομές οδήγησαν στη μείωση της διάρκειας ταξιδιού σε βασικές διαδρομές όπως Αθήνα-Θεσσαλονίκη-Ειδομένη (μείωση κατά 1 ώρα και 30 λεπτά), Λισσαβόνα-Faro (1 ώρα και 35 λεπτά), Λισσαβόνα-Vila Formoso (1 ώρα και 20 λεπτά), Larne-Δουβλίνο (20 λεπτά) και Μπέλφαστ-Derry (25 λεπτά).
- > Στις περιφέρειες του Στόχου 2, υπολογίζεται ότι δημιουργήθηκαν 567.000 επιπλέον ακαθάριστες θέσεις εργασίας, τα ποσοστά ανεργίας μειώθηκαν από 11,3% σε 8,7% και συνολικά 3,2 δισ. ECU από τους πόρους του ΕΤΠΑ επενδύθηκαν για την ανάπτυξη 115,1 εκατ. τετραγωνικών μέτρων νέων χώρων και κτισμάτων.

Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στις σελίδες «Αξιολόγηση» στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/regional_policy

1999

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου

Στις 24 και 25 Μαρτίου 1999, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου κατέληξε σε συμφωνία για το «Πρόγραμμα Δράσης 2000» και τον προϋπολογισμό της ΕΕ για την περίοδο 2000-2006.

Λετονία

Επένδυση στις υποδομές

Αντικατάσταση του κεντρικού σταθμού άντλησης υδάτων της Ρίγας, με τη συγχρηματοδότηση του Μέσου Προενταξιακής Βοήθειας, Λετονία.

Εσθονία

Ενίσχυση του εκπαιδευτικού συστήματος

Καινούργιο νηπιαγωγείο στην Εσθονία, με τη χρηματοδότηση του Μέσου Προενταξιακής Βοήθειας, SAPARD.

2000 - 2006

Προς μια επιτυχημένη διεύρυνση

Οι πιο σημαντικές πτυχές για την περίοδο 2000-2006 ήταν η τάση προς την απλοποίηση του σχεδίου και των διαδικασιών της πολιτικής συνοχής παράλληλα με την προετοιμασία για τη διεύρυνση. Το «Πρόγραμμα Δράσης 2000» προετοιμαζόταν από το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990 και λείανε το έδαφος για τη μεγαλύτερη διεύρυνση της ΕΕ, με την προσχώρηση 10 νέων κρατών μελών τον Μάιο του 2004. Αυτή η ιστορική διεύρυνση σήμανε την αύξηση κατά 20% του πληθυσμού της ΕΕ, αλλά την άνοδο του ΑΕγχΠ της Ένωσης κατά μόλις 5%. Η διεύρυνση συνοδεύτηκε από αυξημένες ανισότητες σε ό,τι αφορά το εισόδημα και την απασχόληση, καθώς το μέσο κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ σε αυτές τις νέες χώρες μέλη ήταν κάτω από το μισό του μέσου όρου της ΕΕ και μόνο το 56% του πληθυσμού τους βρισκόταν σε ενεργό απασχόληση σε σύγκριση με το 64% στην ΕΕ των 15. Οι επικράτειες των νέων κρατών μελών υπάγονταν σχεδόν εξ ολοκλήρου στο Στόχο 1, ήταν δηλαδή επιλέξιμες για το υψηλότερο δυνατό επίπεδο στήριξης από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής. Ωστόσο οι εργασίες είχαν ξεκινήσει πριν από τη διεύρυνση, μεταξύ άλλων με τη διάθεση προενταξιακών μέσων που βοήθησαν τις τότε υποψήφιες χώρες να προετοιμαστούν για την πολιτική συνοχής. Μετά την απόφαση που λήφθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου τον Μάρτιο του 1999, ο προϋπολογισμός της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2000-2006 έφτασε τα €213 δισ.¹⁴ για τα δεκαπέντε κράτη μέλη. Ένα πρόθετο κονδύλιο €22 δισ. προβλέφθηκε για τα νέα κράτη μέλη για το διάστημα 2004-2006. Τον Μάρτιο του 2000 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας κατέληξε σε συμφωνία για τη «στρατηγική της Λισαβόνας», η οποία δίνει έμφαση στην ανάπτυξη, την απασχόληση και την καινοτομία· αποτέλεσε βασική παράμετρο πολλών πολιτικών της ΕΕ και παρέσχε την κινητήριου δύναμη για την αλλαγή πλεύσης στην πολιτική συνοχής.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

Τον Ιούλιο του 1997 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε το «Πρόγραμμα Δράσης 2000»¹⁵, ένα έγγραφο που περιέγραφε τις συνολικές προοπτικές για την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των πολιτικών της, τα οριζόντια προβλήματα που έθετε η διεύρυνση και τη μορφή του μελλοντικού δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2000-2006. Μια προκύπτουσα δέσμη νομοθετικών προτάσεων υποβλήθηκε τον Μάρτιο 1998 και κάλυπτε τη μεταρρύθμιση της κοινής γεωργικής πολιτικής, τη μεταρρύθμιση της πολιτικής συνοχής, τα προενταξιακά μέσα

και το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο. Κατά τη σύνοδο του στο Βερολίνο στις 24 Μαρτίου 1999, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέληξε σε συμφωνία σχετικά με τις προτάσεις της Επιτροπής επιτρέποντας έτσι την εφαρμογή των επακόλουθων νομοθετικών και δημοσιονομικών μέτρων.

Τον Ιούνιο του 1998 η Επιτροπή υπέβαλε προς έγκριση τους κανονισμούς των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής, καθώς και τους κανονισμούς των προενταξιακών μέσων που είχαν συμφωνηθεί από το Συμβούλιο – και κατά ένα μέρος από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο – μεταξύ Μαΐου και Ιουλίου 1999. Με βάση τις διατάξεις της αναθεωρημένης Συνθήκης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμμετείχε για πρώτη φορά στην έγκριση των κανονισμών του

2000

1999-2004

Michel Barnier

Επίτροπος Περιφερειακής Πολιτικής μεταξύ
Σεπτεμβρίου 1999 και Απριλίου 2004.

Πολωνία

Βελτίωση των δρόμων

Βελτίωση των δρόμων μεταξύ Sochaczew και Grojec
για την παράκαμψη της νότιας Βαρσοβίας, Πολωνία.

Κύπρος

Αναζωογόνηση χωριού

ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ σύμφωνα με τη διαδικασία της συναπόφασης. Τη σημαντικότερη αλλαγή αποτέλεσε ένας «γενικός» κανονισμός¹⁶ που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο. Αντικατέστησε τον κανονισμό περί συντονισμού και τμήματα του κανονισμού περί εφαρμογής. Επίσης εγκρίθηκαν πέντε νέοι κανονισμοί για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ) και το Ταμείο Συνοχής. Μεταξύ Μαΐου 2000 και Μαρτίου 2001 η Επιτροπή έλαβε αποφάσεις για άλλους πέντε κανονισμούς σχετικά με την εφαρμογή, οι οποίοι όρισαν λεπτομερείς κανόνες για τη χρήση του ευρώ, την πληροφόρηση και τις ενέργειες προβολής, τις επιλέξιμες δαπάνες, τα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου, καθώς και τις δημοσιονομικές διορθώσεις. Τέλος, εγκρίθηκαν κανονισμοί του Συμβουλίου για το Προενταξιακό Διαρθρωτικό Μέσο (ISPA) και το Ειδικό Πρόγραμμα Ένταξης για τη Γεωργία και την Αγροτική Ανάπτυξη (SAPARD) τον Ιούνιο του 1999.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ ΜΕΤΑΞΥ 2000 ΚΑΙ 2006

Παράλληλα με τη συγχώνευση των Στόχων 2 και 5 καθώς και των Στόχων 3 και 4, η μεταρρύθμιση του 1999 μείωσε τον αριθμό των στόχων των Διαρθρωτικών Ταμείων από έξι σε τρεις και τον αριθμό των κοινοτικών πρωτοβουλιών από 13 σε τέσσερις. Οι τρεις εναπομείναντες στόχοι ήταν οι εξής:

- > **Στόχος 1:** προώθηση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των περιφερειών που παρουσιάζουν καθυστερημένη ανάπτυξη.
- > **Στόχος 2:** υποστήριξη της οικονομικής και κοινωνικής ανασυγκρότησης των περιοχών που αντιμετωπίζουν διαρθρωτικές δυσκολίες εφεξής και

«Όσο η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει φιλοδοξίες, πρέπει να διαθέτει μια πολιτική για τη συνοχή που να τη βοηθά να τις πραγματοποιήσει. Μια φιλοδοξία είναι η κοινή πρόοδος σε μια επανενωμένη Ευρώπη. Η νέα προοπτική είναι να δώσουμε στη διευρυμένη Ευρώπη τα μέσα ώστε να επιτύχει δυναμική ανάπτυξη και υψηλά ποσοστά απασχόλησης σε βιώσιμη βάση. Και ο τρόπος για να το πραγματοποιήσουμε είναι ήδη γνωστός: πρέπει να επιδιώξουμε τους στόχους που τέθηκαν ομόφωνα στα προγράμματα της Λισαβόνας και του Γκέτεμποργκ. Σε τελική ανάλυση οι περιφέρειες και οι πόλεις μας είναι αυτές που κάνουν τις επενδύσεις, θέτουν σε εφαρμογή τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές και εφαρμόζουν το δίκαιο της ΕΕ. Δεν πρέπει να τις παραγκωνίσουμε σε ρόλο παρατηρητή, αλλά οφείλουμε να τις καταστήσουμε εταίρους μας στην αντιμετώπιση της πρόκλησης της βιώσιμης ανάπτυξης.»

Ο Michel Barnier στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 18 Φεβρουαρίου 2004

2004

Διεύρυνση της ΕΕ σε 25 μέλη

1η Μαΐου 2004, εορτασμός της διεύρυνσης της ΕΕ σε 25 κράτη μέλη.

Ισπανία

Εξυγίανση βιομηχανικών χώρων

Βέλγιο

Δημιουργία θέσεων απασχόλησης

Θέσεις εργασίας προσαρμοσμένες στους μετανάστες, Αμβέρσα, Βέλγιο.

2000-06

> **Στόχος 3:** υποστήριξη της προσαρμογής και του εκσυγχρονισμού των πολιτικών και των συστημάτων παιδείας, κατάρτισης και απασχόλησης.

Η χρηματοδότηση που καταβλήθηκε συνολικά για το Στόχο 1 από τα ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ και ΧΜΠΑ έφτασε τα €149,2 δισ. και κάλυψε το 37% ή περίπου 169,4 εκατ. κατοίκους της ΕΕ των 25. Άλλα €25,4 δισ. καταβλήθηκαν στα πλαίσια του Ταμείου Συνοχής (71,6% των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής). Το 41% των επενδύσεων στα πλαίσια του Στόχου 1 χρησιμοποιήθηκε για τις υποδομές, εκ του οποίου σχεδόν το μισό δόθηκε για τις μεταφορές και περίπου το ένα τρίτο για το περιβάλλον. Το 33,8% υποστήριξε τη δημιουργία παραγωγικού περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις και το 24,5% είχε ως στόχο τους ανθρώπινους πόρους.

Το 15,2% ή περίπου 69,8 εκατ. κάτοικοι ζούσαν σε περιοχές του Στόχου 2 και επωφελήθηκαν από ένα πακέτο χρηματοδότησης ύψους €22,5 δισ. (9,6% του συνόλου) που δόθηκε από τα ΕΤΠΑ και ΕΚΤ. Από τη συνολική επένδυση το 55,1% χρησιμοποιήθηκε για τη δημιουργία παραγωγικού περιβάλλοντος ιδιαίτερα για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, το 23,9% για την ανάπλαση και το περιβάλλον, συχνά σε πρώην βιομηχανικές περιοχές, και το 20,9% για τους ανθρώπινους πόρους.

Τα προγράμματα των Στόχων 3 και 4 είχαν ως επίκεντρο ομάδες-στόχους για ενεργές πολιτικές σχετικά με την αγορά εργασίας· δεν είχαν γεωγραφική εστίαση και συμφωνήθηκαν σε εθνικό επίπεδο. Το συνολικό κονδύλιο και για τους δύο στόχους ήταν περίπου €24,1 δισ. (10,3% του συνόλου) και καταβλήθηκε αποκλειστικά από το ΕΚΤ.

€11,5 δισ. καταβλήθηκαν σε τέσσερις κοινοτικές πρωτοβουλίες, τις «Interreg III», «Urban II», «Equal», «Leader+», καθώς και σε καινοτόμες δράσεις για την περίοδο 2000-2006.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Στο διάστημα 2000-2006 η συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών ενισχύθηκε με διατάξεις δημοσιονομικού ελέγχου και πειθαρχίας. Αποσαφηνίστηκαν οι ευθύνες των εθνικών διαχειριστικών αρχών και των αρχών πληρωμής και η διαχείριση των προγραμμάτων απλοποιήθηκε και επιταχύνθηκε μέσω της δημοσιονομικής πειθαρχίας και του κανόνα «n+2». Σύμφωνα με τον κανόνα αυτό, αν δεν παρασχεθεί απόδειξη πληρωμής μέσα σε δύο χρόνια τότε το κονδύλιο χάνεται. Πέραν τούτου επιβλήθηκε η πιο ενεργή συμμετοχή των κρατών μελών και των περιφερειών στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση των προγραμμάτων μέσω ενός συστήματος εκ των προτέρων, ενδιάμεσων και εκ των υστέρων αξιολογήσεων.

Σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη της πολιτικής, η δεύτερη και η τρίτη Έκθεση για την Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή σηματοδότησαν την έναρξη μιας περιόδου έντονου στοχασμού και διαλόγου μεταξύ Μαΐου 2001 και Φεβρουαρίου 2004 με αντικείμενο τον αντίκτυπο και τον μελλοντικό σχεδιασμό της πολιτικής συνοχής. Αυτό διευκόλυνε την έγκριση των νέων προτάσεων της Επιτροπής με θέμα τους κανονισμούς για το διάστημα 2007-2013.

Από τον Οκτώβριο του 2003, οι «Ημερίδες Ελεύθερης Προσέλευσης – Ευρωπαϊκή Εβδομάδα των Περιφερειών και των Πόλεων» αποτελούν τη σημαντικότερη ετήσια συνάντηση φορέων χάραξης πολιτικής και εμπειρογνομόνων από όλη την Ευρώπη και τον κόσμο. Η εκδήλωση αυτή, που οργανώνεται από κοινού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, μαζί με περιφέρειες και πόλεις από ολόκληρη την Ευρώπη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και ιδιωτικούς ή χρηματοδοτικούς οργανισμούς καθώς και οργανώσεις της κοινω-

Τσεχική Δημοκρατία

Διδασκαλία προσφύγων

Αυστρία

Πολυεδομική ανάπτυξη

Πόροι του URBAN χρησιμοποιούνται για την αναζωογόνηση του κέντρου της Βιέννης.

Σλοβακία

Επενδύσεις στην ανανεώσιμη ενέργεια

Αιολικό πάρκο στη Cerova, Σλοβακία.

νίας των πολιτών, παρέχει μια πλατφόρμα για την ανταλλαγή εμπειριών και ιδεών σχετικά με την ανάπτυξη των περιφερειών.

Ένα νέο μέσο, το Ταμείο Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που δεν αποτελεί τμήμα του Ταμείου Συνοχής, ιδρύθηκε τον Νοέμβριο

του 2002 για την παροχή επείγουσας βοήθειας σε περιφέρειες που πλήττονται από μεγάλες καταστροφές.

Σημαντικά δεδομένα και αριθμοί

> **Σύνολο των διαθέσιμων κονδυλίων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής:** €213 δισ. για την ΕΕ των 15 μεταξύ 2000 και 2006, και €21,7 δισ. για τα 10 νέα κράτη μέλη μεταξύ 2004 και 2006, που αντιπροσωπεύει περίπου το ένα τρίτο του προϋπολογισμού της ΕΕ και 0,4% του συνολικού ΑΕγχΠ της ΕΕ.

> **εκ των οποίων για περιφέρειες του Στόχου 1:** 71,6%.

> **πληθυσμός στις περιφέρειες του Στόχου 1:** 169,4 εκατ. (37% του συνόλου).

> **Κύριες χώρες δικαιούχοι:** Ισπανία (€56,3 δισ.), Γερμανία (€29,8 δισ.), Ιταλία (€29,6 δισ.), Ελλάδα (€24,9 δισ.), Πορτογαλία (€22,8 δισ.), Ηνωμένο Βασίλειο (€16,6 δισ.) και Γαλλία (€15,7 δισ.).

Αποτελέσματα

> Μεταξύ 2000 και 2006, υπολογίζεται ότι οι δαπάνες του Στόχου 1 δημιούργησαν περίπου 570.000 καθαρές θέσεις εργασίας εκ των οποίων περίπου 160.000 στα νέα κράτη μέλη.

> Στην Ισπανία, τα Διαρθρωτικά Ταμεία επένδυσαν περίπου €4 δισ. για την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη, την καινοτομία και τις τεχνολογίες της πληροφορίας σε πάνω από 13.000 ερευνητικά προγράμματα με τη συμμετοχή σχεδόν 100.000 ερευνητών και παρείχαν συγχρηματοδότηση στα περισσότερα από τα 64 τεχνολογικά πάρκα της χώρας.

> Στην Ελλάδα, οι συνεχείς επενδύσεις στο μετρό της Αθήνας μείωσαν την κυκλοφοριακή συμφόρηση και τη μόλυνση. Οκτώ νέοι σταθμοί, συμπεριλαμβανομένων τεσσάρων σταθμών διαμετακόμισης, χρηματοδοτήθηκαν μαζί με 17 συρμούς. Μέχρι τα μέσα του 2005, 17.200 επιβάτες τα χρησιμοποιούσαν τις ώρες αιχμής σε σύγκριση με τους 15.500 που είχαν προβλεφθεί αρχικά. Στην Ισπανία οι επενδύσεις στο οδικό δίκτυο υπολογίζεται ότι εξοικονόμησαν 1,2 εκατ. ώρες σε χρόνο ταξιδιού κατ'έτος.

> Για τις περιφέρειες του Στόχου 2, έρευνες σε επίπεδο επιχείρησης δείχνουν ότι μέχρι το τέλος της περιόδου 2000-2006 είχαν δημιουργηθεί 730.000 ακαθάριστες θέσεις εργασίας.

> Στην Καταλονία το πρόγραμμα του Στόχου 2 περιλάμβανε πάνω από 6.000 (21% περίπου) από τους ερευνητές της περιφέρειας και ανήλθε σε €1,4 δισ. (37%) των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα στην κοινωνία της πληροφορίας.

> Στο Ηνωμένο Βασίλειο πάνω από 250.000 μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις έλαβαν στήριξη σε περιφέρειες των Στόχων 1 και 2. Περίπου 16.000 έλαβαν άμεση χρηματοδοτική υποστήριξη.

Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στις σελίδες «Αξιολόγηση» στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/regional_policy

2005

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών

Στις 15 και 16 Δεκεμβρίου 2005, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών κατέληξε σε συμφωνία σχετικά με τον προϋπολογισμό της ΕΕ για την περίοδο 2007-2013.

Γερμανία

Υποστήριξη της έρευνας και της ανάπτυξης

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης υποστηρίζει την έρευνα στην ηλιακή τεχνολογία στο Βερολίνο, Γερμανία.

2007

Διεύρυνση σε 27 μέλη

1η Ιανουαρίου 2007: τα κράτη μέλη της ΕΕ γίνονται 27 με την ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας.

ΣΕΛΙΔΑ 22

2007 - 2013

Έμφαση στην ανάπτυξη και την απασχόληση

Υψηλότερη από ποτέ συγκέντρωση πόρων στα φτωχότερα κράτη μέλη και τις περιφέρειες, ένταξη όλων των περιφερειών και αλλαγή προτεραιοτήτων με σκοπό την τόνωση της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της καινοτομίας: αυτές είναι με δυο λόγια οι σημαντικότερες αλλαγές στην πολιτική συνοχής της ΕΕ στη διάρκεια της τρέχουσας περιόδου. Στην ΕΕ των 27 κρατών μελών, ένας στους τρεις πολίτες της ΕΕ – συνολικά 170 εκατ. άνθρωποι – ζουν τώρα στις φτωχότερες περιφέρειες που λαμβάνουν βοήθεια στα πλαίσια του στόχου «Σύγκλιση». Οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες έχουν βαθύνει εξαιρετικά με τις πρόσφατες διευρύνσεις. Σε ό,τι αφορά το κατά κεφαλήν εισόδημα, το Λουξεμβούργο είναι τώρα επτά φορές πλουσιότερο από τη Ρουμανία. Σε επίπεδο περιφερειών η διαφορά είναι ακόμα μεγαλύτερη: η πλουσιότερη περιφέρεια είναι το Εσώτερο Λονδίνο με 290% του κατά κεφαλήν εισοδήματος της ΕΕ των 27, ενώ η φτωχότερη περιφέρεια είναι η Nord-Est στη Ρουμανία με 23% του μέσου όρου της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε τον Δεκέμβριο του 2005 για τον προϋπολογισμό για την περίοδο 2007-2013 και ενέκρινε κονδύλια ύψους €347 δισ.¹⁷ για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, εκ των οποίων το 81,5% σχεδιάζεται να χρησιμοποιηθεί στις περιφέρειες «Σύγκλιση». Με βάση τις απλοποιημένες διαδικασίες, επιτεύχθηκε συμφωνία πριν από το τέλος του 2007 για το σύνολο σχεδόν των 436 προγραμμάτων που καλύπτουν όλες τις περιφέρειες της ΕΕ και τα κράτη μέλη. Η ριζική αλλαγή προτεραιοτήτων σημαίνει ότι το ένα τέταρτο των πόρων προορίζεται πλέον για την έρευνα και την καινοτομία, ενώ το 30% περίπου για τις περιβαλλοντικές υποδομές και τα μέτρα για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

Τον Φεβρουάριο του 2004 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ένα έγγραφο¹⁸ σχετικά με το μέλλον της διευρυμένης Ένωσης το οποίο περιλάμβανε μια πρόταση προϋπολογισμού για την περίοδο 2007-2013. Από το συνολικό προϋπολογισμό των €1,025 δισ.¹⁹, τα €336 δισ. προορίζονταν για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, ενώ άλλα €70 δισ. είχαν ως στόχο την ανάπτυξη της υπαίθρου με αντικείμενο διαφορετικό της συνοχής. Ύστερα από δύσκολες διαπραγματεύσεις το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών κατέληξε σε συμφωνία για τον προϋπολογισμό στις 11 και 12 Δεκεμβρίου, η οποία μεταφράστηκε στη διοργανική συμφωνία μεταξύ του Συμβουλίου, του Κοινοβουλίου και της Επιτροπής τον Απρίλιο του 2006 για €864 δισ., εκ των οποίων τα €308 δισ. προορίζονταν για την πολιτική συνοχής. Ταυτόχρονα προγραμματίστηκε αναθεώρηση του προϋπολογισμού για το 2008/09.

Από το 2001 η Επιτροπή έχει περιορίσει μια ζωνή περιόδου στοχευμένου σχετικά με το μέλλον της πολιτικής συνοχής της ΕΕ. Τον Ιούνιο του 2004 η Επιτροπή υπέβαλε προς έγκριση μια νομοθετική δέσμη πέντε κανονισμών²⁰ που περιλάμβανε έναν κανονισμό με γενικές διατάξεις, τρεις για τα ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και Ταμείο Συνοχής, καθώς και έναν για τον «Ευρωπαϊκό Όμιλο Εδαφικής Συνεργασίας». Το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο ενέκριναν τις προτάσεις τον Ιούλιο του 2006 αφού συμφώνησαν για τον προϋπολογισμό. Τον Δεκέμβριο του 2006 οι κανονισμοί αυτοί συμπληρώθηκαν από έναν κανονισμό περί εφαρμογής²¹ που αντικατέστησε τους πέντε προϋπάρχοντες με διατάξεις σχετικά με την πληροφόρηση και τις ενέργειες προβολής, τη διαχείριση και τα συστήματα ελέγχου, τις παρατυπίες, τις δημοσιονομικές διορθώσεις και την επιλεξιμότητα.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ ΜΕΤΑΞΥ 2007 ΚΑΙ 2013

Παράλληλα με τη συγχώνευση των Στόχων 2 και 3, η μεταρρύθμιση του 2006 μεταμόρφω-

2007

Ελλάδα

Βελτίωση των περιβαλλοντικών υποδομών

Πρόγραμμα του ποταμού Νέστου με τη συνεργασία της Βουλγαρίας. Το Φράγμα του Θησαυρού χτίστηκε για τη βελτίωση της άρδευσης και την παροχή ενέργειας.

2007

Υπογραφή του πορτογαλικού σχεδίου

Η Danuta Hübner υπογράφει το πορτογαλικό σχέδιο για την πολιτική συνοχής 2007-2013 στη Λισαβόνα στις 4 Ιουλίου 2007.

2007

Τέταρτο Φόρουμ για τη Συνοχή

σε την πρωτοβουλία Interreg στα πλαίσια ενός τρίτου στόχου ενσωματώνοντας άλλες κοινοτικές πρωτοβουλίες στα βασικά προγράμματα. Οι στόχοι προτεραιότητας ορίζονται ως ακολούθως:

- > **«Σύγκλιση»:** στοχεύει στην επιτάχυνση της σύγκλισης των λιγότερο ανεπτυγμένων κρατών μελών και περιφερειών των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ είναι μικρότερο από το 75% του μέσου όρου στην ΕΕ.
- > **«Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση»:** καλύπτει όλες τις υπόλοιπες περιφέρειες της ΕΕ με σκοπό να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα και η ελκυστικότητα των περιφερειών καθώς και η απασχόληση σε αυτές και
- > **«Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία»:** βασίζεται στην πρωτοβουλία Interreg και παρέχει υποστήριξη για διασυνοριακή, διεθνική και διαπεριφερειακή συνεργασία καθώς και για δίκτυα.

Ο αριθμός των χρηματοδοτικών μέσων για τη συνοχή μειώνεται από έξι σε τρία: τα δύο Διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ) και το Ταμείο Συνοχής. Η συγκεκριμένη βοήθεια των πρώην ΕΓΤΠΕ και ΧΜΠΑ εντάσσεται τώρα στα πλαίσια του νέου Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας (ΕΤΑ).

Ο στόχος «Σύγκλιση» αφορά 84 περιφέρειες σε 17 κράτη μέλη και πληθυσμό 170 εκατ. ανθρώπων, καθώς και άλλες 16 περιφέρειες με 16,4 εκατ. κατοίκους – σε φάση σταδιακής εξόδου – και ΑΕγχΠ ελάχιστα πάνω από το όριο λόγω του στατιστικού αντίκτυπου της διεύρυνσης. Το κονδύλιο που διατίθεται στα πλαίσια του στόχου «Σύγκλιση» είναι €282,8 δισ., δηλαδή 81,5% του συνόλου. Από το ποσό αυτό, τα €199,3 δισ. προορίζονται για τις περιφέρειες «Σύγκλισης», τα €13,9 δισ. για τις περιφέρειες σταδιακής εξόδου και τα €69,6 δισ. για το Ταμείο Συνοχής που αφορά σε 15 κράτη μέλη.

«Είμαι πεπεισμένη ότι η ευρωπαϊκή πολιτική συνοχής είναι έτοιμη να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που μας περιμένουν στο μέλλον. Το πιο σημαντικό πλεονέκτημα, κατά τη γνώμη μου, είναι το πολυεπίπεδο σύστημα διακυβέρνησης που βασίζεται στην αμοιβαία ευθύνη και την εταιρική σχέση. Το σύστημα αυτό αφενός προάγει την οικονομική αποδοτικότητα και την ανάπτυξη μέσω της συνεργασίας ανάμεσα στο ευρωπαϊκό, το εθνικό και το περιφερειακό επίπεδο και αφετέρου δίνει την ευκαιρία στην πολιτική να ριζώσει στις περιφέρειες της Ένωσης και τις καρδιές των πολιτών της.»

Η Danuta Hübner στο τέταρτο Φόρουμ για τη Συνοχή στις 27 Σεπτεμβρίου 2007 στις Βρυξέλλες

2007

ΗΜΕΡΙΔΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΠΡΟΣΕΛΥΣΗΣ

Συνάντηση με εμπειρογνώμονες και ανταλλαγή εμπειριών κατά τις Ημερίδες Ελεύθερης Προσέλευσης, της ετήσιας συνάντησης για τις περιφέρειες και τις πόλεις της Ευρώπης.

Ιταλία

Μελέτη του θαλάσσιου περιβάλλοντος

Δανία

Βελτίωση μεταφορών για την ανάπτυξη

Νέες εγκαταστάσεις αεροδρομίου για την ενθάρρυνση της επιχειρηματικής ανάπτυξης στη Δανία.

ΣΕΛΙΔΑ 24

2007-13

Συνολικά 168 περιφέρειες σε 19 κράτη μέλη είναι επιλέξιμες στα πλαίσια του στόχου «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση», δηλαδή 314 εκατ. κάτοικοι. Δεκατρείς από αυτές τις περιφέρειες, με πληθυσμό 19 εκατ. κατοίκων, ανήκουν στις λεγόμενες περιοχές σταδιακής εισόδου οι οποίες υπόκεινται σε ειδική κατηγορία κονδυλίων λόγω του προηγούμενου καθεστώτος τους ως περιφερειών του Στόχου 1. €54,9 δισ. διατίθενται γι' αυτόν το στόχο, δηλαδή λίγο κάτω από το 16% των συνολικών πόρων. €11,4 δισ. αφορούν τις περιφέρειες σταδιακής εισόδου.

Στα πλαίσια του στόχου «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία», ο πληθυσμός των διασυνοριακών περιοχών φτάνει τα 181,7 εκατ. (37,5% του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ), ενώ όλες οι περιφέρειες και οι πολίτες της ΕΕ καλύπτονται από τουλάχιστον ένα από τα 13 υπάρχοντα πεδία διασυνοριακής συνεργασίας. Τα €8,7 δισ. (2,5% του συνόλου) που είναι διαθέσιμα για το στόχο αυτό κατανέμονται ως εξής: €6,44 δισ. για διασυνοριακή, €1,83 δισ. για διεθνική και €445 εκατ. για διαπεριφερειακή συνεργασία και δίκτυα. Ως τμήμα του στόχου, η Επιτροπή εγκαινίασε την πρωτοβουλία «Περιφέρειες για την οικονομική αλλαγή» ώστε να προωθήσει δίκτυα αριστείας για τη βιώσιμη ανάπτυξη των περιφερειών και των πόλεων.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Μια μείζων απλοποίηση για την τρέχουσα περίοδο αφορά την εισαγωγή δύο φάσεων προγραμματισμού αντί για τρεις. Ο προγραμματισμός βασίζεται στις «κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή» και πραγματοποιείται σε εθνικό επίπεδο μέσω των εθνικών στρατηγικών πλαισίων αναφοράς, ενώ η εφαρμογή του γίνεται με βάση τα επιχειρησιακά προγράμματα. Σύμφωνα με τις προϋποθέσεις τόσο των κανο-

νισμών όσο και των κατευθυντήριων γραμμών, η νέα γενιά προγραμμάτων πρέπει να διαθέσει ένα ορισμένο ποσοστό των πόρων σε βασικές επενδύσεις που συνδέονται με την ανανεωμένη στρατηγική για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Σε αυτές περιλαμβάνονται η έρευνα και η καινοτομία, οι υποδομές ευρωπαϊκής σημασίας, η βιομηχανική ανταγωνιστικότητα, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η ενεργειακή αποδοτικότητα, οι καινοτομίες οικολογικού χαρακτήρα και οι ανθρωπίνι πόροι. Στις περιφέρειες «Σύγκλισης» οι προτεραιότητες αυτές πρέπει να λάβουν το 60% της συνολικής διαθέσιμης χρηματοδότησης και στις υπόλοιπες περιφέρειες το 75%. Στην ΕΕ των 27 το μέσο ποσοστό πόρων που προορίζονται για σημαντικές επενδύσεις της Λισαβόνας είναι 61,2% στα πλαίσια του στόχου «Σύγκλιση» και 76,7% στα πλαίσια του στόχου «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση». Συνολικά περίπου €200 δισ. θα δοθούν για τις επενδύσεις αυτές. Σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο, σημειώνεται αύξηση άνω των €50 δισ.

Έχουν επέλθει βελτιώσεις και σε άλλες διατάξεις, όπως οι κανόνες επιλεξιμότητας που καθορίζονται πλέον σε εθνικό αντί για το ευρωπαϊκό επίπεδο, και η εντονότερη έμφαση στην αρχή της αναλογικότητας στοχεύει στη μείωση της γραφειοκρατίας και των περιορισμών που επιβάλλονται σε μικρότερα προγράμματα.

Τρία νέα μέσα πολιτικής, τα Jaspers, Jeremie και Jessica, θα βελτιώσουν τη συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και άλλων χρηματοοικονομικών οργανισμών με σκοπό να ενισχυθεί η δημιουργία υποδομών και να εξασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες θα χρησιμοποιήσουν τους πόρους με άρτιο και αποτελεσματικό τρόπο.

Ο Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ) θα δώσει τη δυνατότητα στις περιφερειακές και τοπικές αρχές από διαφορετικές χώρες να ιδρύσουν ενώσεις συνεργασίας ως

Σλοβενία

Ανάπτυξη του τουρισμού

Πολωνία

Ανακαίνιση δημόσιων χώρων

Βέλγιο

Πιο καθαρές μετακινήσεις

Green Boulevard, μια δωρεάν λεωφορειακή γραμμή για τη μείωση της κυκλοφορίας, Hasselt, Limburg, Βέλγιο.

νομικά πρόσωπα για σχέδια όπως οι διασυνοριακές μεταφορές ή οι υπηρεσίες υγείας.

Το Μέσο Προενταξιακής Βοήθειας (IPA) αντικατέστησε τα προηγούμενα προενταξιακά μέσα το 2007. Το IPA σχεδιάστηκε για να βοηθήσει τις υποψήφιες χώρες και τις εν δυνάμει υποψήφιες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων να προετοιμαστούν για την πιθανή ένταξή τους, μεταξύ άλλων, στους τομείς της περιφερειακής ανάπτυξης και της συνεργασίας.

Τέλος, η τέταρτη Έκθεση για την Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή μαζί με το Φόρουμ για τη Συνοχή στις 27 και 28 Σεπτεμβρίου 2007 σηματοδότησαν την αρχή του διαλόγου για το μέλλον της κοινοτικής πολιτικής για τη συνοχή μετά το 2013.

«Επιτυχημένες περιφέρειες και πόλεις είναι αυτές που ενστερνίζονται τη διαφάνεια και προσφέρουν οικονομική ευημερία και κοινωνική ευεξία στους κατοίκους τους, καθώς και την ευκαιρία να αναπτύξουν πλήρως τα ταλέντα τους. Η Ευρώπη χρειάζεται περισσότερο από ποτέ τη δημιουργικότητα, τις ικανότητες και τον ενθουσιασμό των περιφερειών και των πόλεων της. Την εποχή της παγκοσμιοποίησης έχουν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ανταγωνιστική Ευρώπη την οποία προσπαθούμε να οικοδομήσουμε.»

Ο José Manuel Barroso, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στις 9 Οκτωβρίου 2006 κατά την έναρξη της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας των Περιφερειών και των Πόλεων

Σημαντικά δεδομένα και αριθμοί

- > **Συνολικά κονδύλια διαθέσιμα από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής:** €347 δισ. που αντιπροσωπεύουν 35,7% του προϋπολογισμού της ΕΕ και 0,38% του συνολικού ΑΕγχΠ της ΕΕ
  - > **εκ των οποίων για τις περιφέρειες του Στόχου 1:** 81,5%
  - > **πληθυσμός στις περιφέρειες του Στόχου 1:** 170 εκατ. (35% του συνόλου, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειών σταδιακής εξόδου)
- > **Κύριες χώρες δικαιούχοι:** Πολωνία (€67,3 δισ.), Ισπανία (€35,2 δισ.), Ιταλία (€28,8 δισ.), Τσεχική Δημοκρατία (€26,7 δισ.), Γερμανία (€26,3 δισ.), Ουγγαρία (€25,3 δισ.), Πορτογαλία (€21,5 δισ.) και Ελλάδα (€20,4 δισ.).

Αναμενόμενα αποτελέσματα

- > Σύμφωνα με τα μακροοικονομικά μοντέλα υπολογίζεται ότι οι επενδύσεις της πολιτικής συνοχής θα προσθέσουν κατά μέσο όρο περίπου 6% στο ΑΕγχΠ των νέων κρατών μελών, πέρα από τα βασικά σενάρια. Για παράδειγμα, το μοντέλο Hermin προβλέπει αύξηση του ΑΕγχΠ της τάξης του 9% για τη Λιθουανία, την Τσεχική Δημοκρατία και τη Σλοβακία, 5,5-6% για τη Βουλγαρία,

την Πολωνία και τη Ρουμανία, 3,5% για την Ελλάδα και γύρω στο 1-1,5% για την Ισπανία, τα ανατολικογερμανικά Länder και το Mezzogiorno.

- > Μέχρι το 2015, τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής θα έχουν δημιουργήσει μέχρι και 2 εκατ. πρόσθετες θέσεις εργασίας.
- > Με βάση αξιολογήσεις εκ των προτέρων από ορισμένα κράτη μέλη, η έμφαση στην έρευνα και την καινοτομία θα δημιουργήσει 40.000 πρόσθετες θέσεις εργασίας.
- > Στον τομέα των μεταφορών, 25.000 χλμ νέων ή ανακατασκευασμένων δρόμων και 7.700 χλμ σιδηροτροχιών θα υποστηριχθούν από επενδύσεις της πολιτικής συνοχής της ΕΕ.
- > Πολλά κράτη μέλη και περιφέρειες έχουν θέσει ως προτεραιότητα στα προγράμματά τους την κλιματική αλλαγή και την ανάπτυξη οικονομιών με χαμηλές εκπομπές ανθρακούχων αερίων. Για παράδειγμα το Λουξεμβούργο στοχεύει στη μείωση των εκπομπών CO₂ κατά 10%, ενώ η Σλοβακία σχεδιάζει να μειώσει την ενεργειακή ένταση της παραγωγής κατά πάνω από 20%. Προγράμματα στην Ιταλία, τη Γαλλία, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Μάλτα, την Αγγλία και την Ουαλία περιλαμβάνουν όρους για την ανάπτυξη συγκεκριμένων συστημάτων αξιολόγησης εκπομπών άνθρακα.

Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στις σελίδες «Αξιολόγηση» στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/regional_policy

Dirk Ahner

Jean-Charles Leygues

Tassos Bougas

Philip Lowe

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΑΞΙΩΜΑΤΟΥΧΟΥΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Αναδρομή στο 1988

Η συζήτηση διοργανώθηκε στις Βρυξέλλες, στις 5 Μαρτίου 2008. Ο Dirk Ahner είναι γενικός διευθυντής στη ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής από το 2007 και ήταν αρμόδιος για τις προοπτικές μελέτες στον τομέα της γεωργίας, του περιβάλλοντος και της αγροτικής ανάπτυξης στη ΓΔ Γεωργίας όπου ήταν αναπληρωτής γενικός διευθυντής μεταξύ 2003 και 2006. Ο Graham Meadows εργάστηκε για τη ΓΔ REGIO από το 1989 ως το 2006 και ήταν γενικός διευθυντής από το 2003 ως το 2006. Ήταν επίσης σύμβουλος στο γραφείο του προέδρου της Επιτροπής κ. Gaston E. Thorn (1981-1985) και προϊστάμενος γραφείου του κ. Stanley Clinton Davis, μέλους της Επιτροπής (1986-1989). Ο Jean-Charles Leygues ήταν αναπληρωτής προϊστάμενος του γραφείου του προέδρου της Επιτροπής κ. Jacques Delors (1987-1992) και αναπληρωτής γενικός διευθυντής στη ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής την περίοδο 2004-2007. Ο Philip Lowe είναι γενικός διευθυντής της ΓΔ Ανταγωνισμού από το 2002 και ήταν προϊστάμενος γραφείου του κ. Bruce Millan, του τότε επιτρόπου αρμόδιου για την περιφερειακή πολιτική μεταξύ 1989 και 1991. Ο Jérôme Vignon, διευθυντής «Κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής ένταξης» στο εσωτερικό της ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ίσων Ευκαιριών, ήταν μέλος του γραφείου του προέδρου κ. Jacques Delors το 1985. Ο Τάσος Μπούγας είναι προϊστάμενος μονάδας στη ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής και ήταν αναπληρωτής προϊστάμενος γραφείου του επιτρόπου Γεωργίου Βαρφή, επιφορτισμένου με το συντονισμό των διαρθρωτικών πολιτικών, στο δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του 1980. Ο Robert Shotton, διευθυντής Γενικών Υποθέσεων στη ΓΔ Υγείας και Προστασίας του Καταναλωτή, ήταν αρμόδιος για τις κοινοτικές πρωτοβουλίες στη ΓΔ REGIO μεταξύ 1989 και 1993 και για τα τότε νέα κράτη μέλη: Φιλανδία, Αυστρία, Σουηδία και Ελλάδα. Όλες οι απόψεις που εκφράζονται δεν αποτελούν απαραίτητα απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Dirk Ahner: Σας καλωσορίζω σ' αυτή τη συνεδρίαση η οποία είναι αφιερωμένη στην αναδρομή του παρελθόντος προκειμένου να μάθουμε τι συνέβη και πώς, κατά τη διάρκεια εκείνης της περίφημης και ίσως μοναδικής «στιγμής Ντελόρ» το 1988, όταν γεννήθηκε η πολιτική συνοχής και πραγματοποιήθηκε η ριζοσπαστική στροφή από τη διαχείριση προγραμμάτων σε μια πιο στρατηγική προσέγγιση που εστιάζεται στους περιφερειακούς φορείς. Θα ήθελα να εξετάσουμε μαζί την ανάπτυξη της πολιτικής από τότε και να ανταλλάξουμε τελικά απόψεις σχετικά με τις προοπτικές της, μετά το 2013. Όσον αφορά το τελευταίο, λαμβάνουμε προς το παρόν πραγματογνωμοσύνη και συμβουλές, τόσο από ακαδημαϊκούς όσο και από επαγγελματίες, σχετικά με την ορθολογική βάση της πολιτικής, τις μελλοντικές προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν οι περιφέρειες καθώς και τις δυνατότητες απλούστευσης και καλύτερης διακυβέρνησης. Η επίτροπος κα Danuta Hübner θα παρουσιάσει τα αποτελέσματα αυτών των μελετών σε μια έκθεση την άνοιξη του 2009.

Jean-Charles Leygues: Θέλουμε να συζητήσουμε τρία θέματα. Πρώτον, ήταν τελικά μια επιτυχία αυτή η πολιτική – παρά τις αμφιβολίες που εξέφρασαν μερικοί για το γραφειοκρατικό της βάρος; Δεύτερον, σε ποιο αρχέτυπο ανάπτυξης στηρίχθηκε η χάραξη της πολιτικής για τη συνοχή; Τρίτον, έχει αλλάξει αυτό το μοντέλο – και αν ναι, πώς; – στη διάρκεια τεσσάρων νομοθετικών και δημοσιονομικών περιόδων από το 1988, περιλαμβανομένης της συνεχιζόμενης διεύρυνσης της ΕΕ;

Τάσος Μπούγας: Αρχικά υπήρχαν, κατά τη γνώμη μου, δύο ομάδες σκέψης στην Επιτροπή: οι «ενοποιητικοί» που ακολουθούσαν την προσέγγιση όπως αυτή είχε σχεδιαστεί στα «ολοκληρωμένα μεσογειακά προγράμματα» (ΟΜΠ) και που συνηγορούσε υπέρ του ισχυρού ρόλου της Επιτροπής, δίπλα στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες, και μια δεύτερη ομάδα που ευνοούσε έναν πιο μετριοπαθή ρόλο για την Επιτροπή, με τα κράτη μέλη να

Jérôme Vignon

Graham Meadows

Robert Shotton

αποτελούν τους άξονες της πολιτικής. Έκτοτε, η κατάσταση αυτή εξακολουθεί να υπάρχει και έχει ενισχύσει σε κάποιο βαθμό τη διάκριση ανάμεσα στα πιο πειραματικά και στα «κοινοτικά» μέσα της πολιτικής, όπως η καινοτόμος μέθοδος χάραξης και εφαρμογής δημόσιων πολιτικών, οι καινοτόμες δράσεις, οι κοινοτικές πρωτοβουλίες και τα κοινοτικά δίκτυα, και τα επιχειρησιακά προγράμματα εκείνα τα οποία διαχειρίζονται περισσότερο για λογαριασμό των κρατών μελών και των περιφερειών.

Philip Lowe: Θυμάμαι ότι, μεταξύ 1979 και 1981, ήμουν μέλος μιας ομάδας εργασίας της Επιτροπής υπό την ηγεσία του Jean Jarger, η οποία είχε επεξεργαστεί το θέμα για το πώς να επιτευχθεί καλύτερη αποτελεσματικότητα των διαρθρωτικών μέσων, δεδομένων των ορίων που είχαν τεθεί στον κοινοτικό προϋπολογισμό. Εκείνη την εποχή, η εν λόγω ομάδα δεν μελετούσε τόσο τις μεγάλες αρχές της πολιτικής συνοχής, όπως η αλληλεγγύη, αλλά τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να βελτιώσει την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα των κοινοτικών παρεμβάσεων μέσα από μια «ολοκληρωμένη προσέγγιση» η οποία θα έθετε τα διάφορα διαρθρωτικά μέσα (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, δάνεια ΕΤΕπ κ.λπ.) στην υπηρεσία περιφερειακών ή εθνικών στόχων, και να δώσει τη δυνατότητα σε χώρες όπως η Ελλάδα να επωφεληθούν γενικότερα από τον όγκο των επενδύσεων που θα είχε σημαντικό μακροοικονομικό αντίκτυπο καθώς και τα συνεπακόλουθα απτά αποτελέσματα στην ανάπτυξη. Στη διάρκεια αυτής της περιόδου, τον ενθουσιασμό αυτό για «αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα» τον συμμερίζονταν πολλοί υπουργοί οικονομικών διαφόρων κρατών μελών. Μια έκθεση της Επιτροπής, που είχε καταρτιστεί από την ομάδα εργασίας, παρουσιάστηκε στο Συμβούλιο ECOFIN το 1984, όταν ο Graham και εγώ ήμασταν μέλη του γραφείου του προέδρου Gaston Thorn. Εκείνη ακριβώς την εποχή άρχισε να συζητιέται ξεκάθαρα η έννοια της «οικονομικής και κοινωνικής συνοχής». Και οι δύο έννοιες της αποτελεσματικότητας και της συνοχής είχαν προαχθεί τότε από τον Jacques Delors, από το 1985, και του είχαν επιτρέψει να κυριαρχήσει στη συζήτηση σχετικά μ' ένα νέο όραμα για την Ευρώπη – παντού ίσως, εκτός από τον αγγλοσαξονικό κόσμο. Όμως, και

στο Ηνωμένο Βασίλειο, το σλόγκαν μιας «ολοκληρωμένης προσέγγισης» έδωσε νέα ώθηση στις προσπάθειες για περιφερειακή ανάπτυξη, για παράδειγμα στη Σκωτία και στο βορειοδυτικό τμήμα του Ηνωμένου Βασιλείου. Δεν ήταν απλώς θέμα τεχνικής ολοκλήρωσης χρηματοδοτικών μέσων, αλλά υπογράμιζε επίσης το ζήτημα του ποιος συγκεκριμένα ήταν υπεύθυνος για το σχεδιασμό και την υλοποίηση κάθε τμήματος ενός περιφερειακού προγράμματος σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Jérôme Vignon: Πράγματι, πριν από τη «μεγάλη έκρηξη» του 1988, κάποια ζύμωση της έννοιας της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και των Διαρθρωτικών Ταμείων είχε εμφανιστεί στα κράτη μέλη και στα πανεπιστήμια. Η συζήτηση για ένα αποτελεσματικό μοντέλο ανάπτυξης υπήρχε παράλληλα με τη Realpolitik η οποία έθετε το ερώτημα του κατά πόσο οι πλούσιες χώρες πρέπει να συνεχίσουν να τροφοδοτούν τα Ταμεία με χρήματα, τα οποία απορροφούνταν από τους άλλους χωρίς κανέναν αντίκτυπο. Οι φράσεις «Θέλω τα λεφτά μου πίσω!» και «Deutschland ist nicht der Zahlmeister Europas!» αποτέλεσαν μέρος του τοπίου που υπήρχε κατά την άφιξη του Jacques Delors και η απάντησή του ήταν ότι τα Διαρθρωτικά Ταμεία θα μετασχηματίζονταν σε διαρθρωτικές πολιτικές που θα αποσκοπούσαν στην κοινωνική συνοχή. Πράγματι, τέσσερα κρίσιμα στοιχεία στήριξαν τη μεγάλη έκρηξη, μερικά από τα οποία υπάρχουν ακόμα.

Το πρώτο στοιχείο, η «θεσμική στιγμή», δεν έχει πλέον το βάρος που είχε τότε. Το νομικό κείμενο του 1987 έλεγε «για να καταστεί επιτυχία η "Ενιαία Πράξη"». Το πολιτικό μήνυμα προς τα κράτη μέλη που επωφελούνταν περισσότερο από την ολοκλήρωση της κοινής αγοράς ήταν ότι ήταν έτοιμα να καταβάλουν προσπάθεια μέσω της πολιτικής για τη συνοχή. Επιπλέον, η προσέγγιση των πολυετών προϋπολογισμών θα συνοδευόταν από σοβαρή διαχείριση, προγραμματισμό, αξιολόγηση και άσκηση ελέγχου. Τα «περισσότερα λεφτά» ήρθαν μόνο με περισσότερους περιορισμούς που ελέγχονταν από την Επιτροπή. Πιθανώς, αυτό το είδος πολιτικής συμφωνίας να είναι μοναδικό από ιστορικής άποψης ακόμα κι αν, στην εποχή μας, η επιτυχία της διεύρυνσης συνδέεται ουσιαστικά με την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Το δεύτερο στοιχείο αφορά τη «διοικητική αποκέντρωση», μια πολιτική αντίληψη που κέρδισε έδαφος σε πολλά κράτη μέλη στα τέλη της δεκαετίας του 1990 και που οδήγησε στη σύσταση της Επιτροπής των Περιφερειών το 1992. Η πολιτική συνοχής ενδυνάμωσε κυρίως τους φορείς εκείνους που υποστήριζαν την Ευρώπη σε περιφερειακό επίπεδο και ήταν υπέρ της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης.

Το τρίτο στοιχείο υποστήριξης στα τέλη της δεκαετίας του 1980 ήταν, γενικά, η διανοητική προσπάθεια επανεξέτασης των πολιτικών ανάπτυξης. Κατά παράδοση, στο τότε σκηνικό επικρατούσαν οι ακαδημαϊκοί εκείνοι που ήταν πεπεισμένοι ότι η περιφερειακή σύγκλιση εξαρτιόταν κυρίως από τις επενδύσεις σε υποδομές. Ωστόσο, μια καινούργια σχολή σκέψης ήταν πεπεισμένη ότι μόνο μια ολοκληρωμένη προσέγγιση μπορούσε να απελευθερώσει το ενδογενές τοπικό δυναμικό και να δημιουργήσει βιώσιμη ανάπτυξη. Αυτή η έννοια της ανάπτυξης δοκιμάστηκε για πρώτη φορά στα ΟΜΠ, στα οποία συμμετείχαν κυρίως τοπικοί παρά εθνικοί φορείς. Μολονότι δεν τέθηκε τελικά σε εφαρμογή η αρχική ιδέα του Jacques Delors να γίνονται δεκτά μόνο τα προγράμματα που υποδεικνύονται από το περιφερειακό επίπεδο, κυριάρχησε στις διαπραγματεύσεις με τα κράτη μέλη και οδήγησε σε περαιτέρω αποκέντρωση των καθηκόντων.

η διεύρυνση, η οικονομική αναδιάρθρωση και η κοινή αγορά είναι φυσικά ύψιστες σημασίες για την Ευρώπη. Απ' αυτή την άποψη, η πολιτική αντίληψη του «βοήθα τον εαυτό σου, η Ευρώπη θα σε βοηθήσει» ήταν μια επιτυχία, και πιστεύω ότι δικαιολογείται ακόμα και σήμερα το ιστορικό της διαρθρωτικής πολιτικής της ΕΕ που είναι «στην υπηρεσία της Ευρώπης», παρότι χρειάζεται περισσότερη περίσκεψη όσον αφορά το μέλλον. Παραμένει, ωστόσο, στους κόλπους της Επιτροπής το ανεπίλυτο πρόβλημα του συντονισμού μεταξύ Γενικών Διευθύνσεων που διαχειρίζονται τα διαφορετικά Ταμεία. Καθώς δεν αποτέλεσε τη λύση ο «έξωθεν» συντονισμός μέσω μιας νέας ΓΔ, η ολοκληρωμένη προσέγγιση των Ταμείων παρέμεινε στην ατζέντα επειδή κατέστη προφανές, κατά τη γνώμη μου, ότι η «συνοδοιοπορία» δεν λειτουργεί.

Jean-Charles Leygues: Αναφορικά με το τρίτο σημείο, Jérôme, για τη «μάχη των δύο σχολών», τους «οπαδούς της υποδομής» και όσους ήταν πεπεισμένοι ότι η καινοτομία και η ολοκληρωμένη προσέγγιση θα οδηγούσαν σε μια ομοιογενή ανάπτυξη, πιστεύω ότι η τελευταία λύση ήταν απλή και ρεαλιστική. Ο ορισμός της επιλεξιμότητας και η χρηματοδότηση και των δύο προσεγγίσεων, της υποδομής και της ολοκληρωμένης ανάπτυξης, έλυσαν και έκλεισαν μερικώς τη συζήτηση στους κόλπους της Επιτροπής καθώς και στα κράτη μέλη.

Τάσος Μπούγας: Θα ήθελα να υπενθυμίσω τις οικονομικές και πολιτικές συνθήκες καθώς και τις πραγματικά σημαντικές διαφορές που πλαισίωσαν εκείνη τη συζήτηση. Στη δεκαετία του 1980, τα ποσοστά ανάπτυξης στα φτωχότερα κράτη μέλη ήταν αρκετά συγκρατημένα. Επιπλέον, η πολιτική συνοχής θεωρήθηκε ρυθμιστικός μηχανισμός υπό την έννοια ότι αποσκοπούσε στην ανακούφιση των πιθανών αρνητικών εξωγενών επιδράσεων που δημιουργούσε η χάραξη των κοινοτικών πολιτικών, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις προοπτικές της εσωτερικής αγοράς. Τέλος, εκτός από μια πιο παθητική ή πιο αρνητική «διά νόμου ολοκλήρωση», η Κοινότητα απαιτούσε αφενός πολιτικές που να απευθύνονται στους πολίτες και αφετέρου τη δημιουργία μιας «θετικής ολοκλήρωσης» μέσα από κάποια κοινοτικά οικονομικά κίνητρα. Η πολιτική συ-

«Η απάντηση του Delors ήταν ότι τα Διαρθρωτικά Ταμεία θα μετασχηματίζονταν σε διαρθρωτικές πολιτικές που θα αποσκοπούσαν στην κοινωνική συνοχή.» Jérôme Vignon

Το τελευταίο στοιχείο του αρχικού σχεδίου ίσχυε ανέκαθεν για όλες τις επόμενες περιόδους. Τέλος, κατά τη διατύπωση των στόχων της πολιτικής, έπρεπε κανείς να τους δώσει ένα όνομα που να καθιστά σαφές ότι υπάρχει ένας «σημαντικός ευρωπαϊκός λόγος» για δράση. Η «αγροτική ανάπτυξη» αποτελούσε έναν τέτοιο λόγο επειδή ήταν σημαντικό μέρος της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ. Το να καταστούν επιτυχία

νοχής είχε τριπλό στόχο: να αντιμετωπίσει τις ανισότητες, να ανακουφίσει πιθανές αρνητικές εξωγενείς επιδράσεις και να στηρίξει τη θετική ολοκλήρωση. Αυτό ακριβώς έθεσε στο τραπέζι η έκθεση Padoa-Schioppa.

Graham Meadows: Θέλω να επανέλθω στο τρίτο σημείο του Τάσου και στο τέταρτο σημείο του Jérôme, δηλαδή στην ιδέα ότι δικαιολογείται η ύπαρξη μιας ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής εάν μπορεί να θεωρηθεί είτε ως εξισορρόπηση των αρνητικών επιπτώσεων της ολοκλήρωσης είτε ως έκφραση κάποιας «μεγάλης ιδέας», όπως «η επιτυχία της διεύρυνσης». Νομίζω ότι αυτό είναι λάθος, ειδικά η άποψη ότι η πολιτική μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο σε σχέση με μια μεγάλη ιδέα. Στην πραγματικότητα, θεωρώ ότι υποφέρουμε από αυτή την προσέγγιση η οποία μας κληροδοτεί ένα πρόβλημα.

Ωστόσο, πριν αναπτύξω τη σκέψη μου επ' αυτού, επιτρέψτε μου να αναφέρω απλώς ένα ζήτημα που σχετίζεται με την έναρξη της τρέχουσας πολιτικής φάσης το 1989. Το μόνο πράγμα που δεν έχει ακόμα αναφερθεί είναι ότι, στην πραγματικότητα, στις αρχές της δεκαετίας του 1980, η Ένωση είχε ξεμείνει από χρήματα επειδή είχε εξαντληθεί ο προϋπολογισμός της ΚΓΠ. Πεισιμένη ότι κάπου πρέπει να υπάρχουν χρήματα, η Επιτροπή αναζήτησε και τελικά ανακάλυψε στα διάφορα κονδύλια του προϋπολογισμού της σημαντικά ποσά αχρησιμοποίητων πιστώσεων πληρωμής στο ΕΤΠΑ και στο ΕΚΤ, όπου υψηλά επίπεδα δημοσιονομικών δεσμεύσεων έμεναν αχρησιμοποίητα. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή βρέθηκε αντιμέτωπη με μια κατάσταση στην οποία χρειαζόταν να μεταφέρει πόρους στη γεωργία αλλά δεν μπορούσε να το κάνει επειδή οι πιστώσεις πληρωμών είχαν δεσμευτεί στα Διαρθρωτικά Ταμεία παρότι παρέμεναν αδρανείς.

Θύμωσε, λοιπόν, η Επιτροπή γι' αυτή την «κρίση των ταμειακών ροών» λόγω της ελαφρότητας και της ευκολίας με την οποία τα κεφάλαια είχαν δεσμευτεί χωρίς να υπάρχει στενή παρακολούθηση των δαπανών. Το θέμα αυτό τροφοδότησε τη συζήτηση για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, συμπεριλαμβανομένης της επιθυμίας να βεβαιωνόμαστε ευθύς εξαρχής ότι τα δεσμευμένα χρήματα θα ξοδεύονται οριστικά.

Σήμερα, αξίζει να έχει κανείς στο νου του αυτό το στοιχείο, όταν κάποιοι διαφωνούν με τον κανόνα της αυτόματης αποδέσμευσης πιστώσεων (τον κανόνα $v+2$) ή όταν επικρίνουν την προγραμματική προσέγγιση. Υπήρξαν στοιχεία της μεταρρύθμισης του 1989 που έδιναν απάντηση στο γιατί δεν είχε λειτουργήσει η προγενέστερη πολιτική.

«Στην Ένωση, έχουμε μια τρίτη πολιτική που αποτελεί μέρος του οπλοστασίου μας για οικονομική ανάπτυξη και που μας προσφέρει έναν εξισορροπητικό παράγοντα: την πολιτική για τη συνοχή.» Graham Meadows

Ένα δεύτερο σημείο είναι ότι η προμεταρρύθμιση πολιτική είχε περιοριστεί στη συγχρηματοδότηση των σχεδίων δημόσιων δαπανών και ότι ο δημόσιος τομέας συρρικνωνόταν ήδη εξαιτίας της ιδιωτικοποίησης. Η μεταρρύθμιση της πολιτικής διεύρυνε σκόπιμα το πεδίο εφαρμογής της για να λάβει υπόψη αυτές τις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Θυμηθείτε, ο Βρετανός πρωθυπουργός που την είχε πατήσει ήταν η κυρία Θάτσερ.

Τώρα, θα ήθελα να πω μια λέξη για τον κίνδυνο της άποψης του Jérôme, ότι δηλαδή μια ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική απαιτεί τη δικαιολογία μιας «grande cause européenne». Με άλλα λόγια, ότι η πολιτική αποτελεί μέρος κάποιας συμφωνίας του τύπου «θέλετε την ενιαία αγορά, τότε πρέπει να πληρώσετε» και αργότερα «θέλετε το ενιαίο νόμισμα, τότε πρέπει να πληρώσετε» και πάλι «θέλετε διεύρυνση, τότε πρέπει να πληρώσετε». Απορρίπτω αυτή την ερμηνεία ως κυνική, η οποία ρίχνει έναν αρνητικό φωτισμό σε ορισμένα κράτη μέλη, αγνοώντας τα βασίμα επιχειρηματά τους για οικονομική ανάπτυξη και επιβάλλοντας στη θέση τους την ιδέα ότι προσπαθούσαν απλώς να ληστέψουν την ταχυδρομική άμαξα της Ένωσης.

Αυτή η προσέγγιση στερεί από την πολιτική την αξιοπρέπειά της και είναι εσφαλμένη. Εάν η

πολιτική ήταν το αποτέλεσμα συμφωνίας, γιατί συνεχίζει να υπάρχει; Γιατί, έκτοτε, αυξήθηκε το μέγεθός της; Υπάρχει μια άλλη εξήγηση για την ανάδυση της πολιτικής, η οποία δεν είναι μόνο πιο ειλικρινής αλλά μας είναι πιο χρήσιμη καθώς σχεδιάζουμε την επόμενη φάση ανάπτυξης της πολιτικής. Η εξήγηση αυτή είναι ότι η πολιτική υπάρχει για να εξισορροπήσει την ανάπτυξη. Η Ένωση διαθέτει τρεις πολιτικές για την ανάπτυξη. Έχει την ενιαία αγορά, συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών συμφωνιών με τρίτες χώρες, και έχει το ενιαίο νόμισμα. Γνωρίζουμε, ως οικονομολόγοι, ότι δημιουργεί ανάπτυξη, αλλά και ότι αυτή η υποκινούμενη από την αγορά ανάπτυξη είναι σίγουρα ασύμμετρη. Δημιουργεί μια αναστάτωση στην οικονομία η οποία διευρύνει τις εισοδηματικές ανισότητες, και βλέπουμε ότι αυτό συμβαίνει στην Κίνα και τη Βραζιλία, σε χώρες δηλαδή με λιγότερο ανεπτυγμένη περιφερειακή πολιτική από την Ένωση.

Στην Ένωση, όμως, έχουμε μια τρίτη πολιτική που αποτελεί μέρος του οπλοστασίου μας για οικονομική ανάπτυξη και που μας προσφέρει έναν εξισορροπητικό παράγοντα: την πολιτική για τη συνοχή. Η περιφερειακή πολιτική και η πολιτική συνοχής αποβλέπουν στην εξισορρόπηση των ανισοτήτων που δημιουργούνται συνεχώς από την ανάπτυξη και στην παροχή υποστήριξης προς τις περιφέρειες με πιο αργή ανάπτυξη ώστε να αναπτυχθούν πιο γρήγορα και να φτάσουν το γενικό ποσοστό ανάπτυξης της Ένωσης. Θεωρώ πιο σωστή και πιο σημα-

Jérôme Vignon: Βάσει αυτού, θέλω να επιμείνω σε κάτι. Ο Jacques Delors ήθελε πραγματικά να αποτρέψει τη χρήση της πολιτικής για τη συνοχή και των Διαρθρωτικών Ταμείων ως απλή αναδιανομή πόρων. «Η συμφωνία» απέβλεπε στην εξουδετέρωση των επιπτώσεων στους φτωχότερους της ενιαίας αγοράς και του ενιαίου νομίσματος. Ήθελε να διατηρήσουν τα πλουσιότερα κράτη μέλη το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή τους στην πολιτική και το κατέστησε σαφές, για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια της γερμανικής επανένωσης όταν τα καινούργια γερμανικά ομόσπονδα κρατίδια έγιναν αμέσως δικαιούχοι των Διαρθρωτικών Ταμείων. Συνεπώς, «η συμφωνία» είναι πολυσύνθετη.

Graham Meadows: Παραμένει και σήμερα σημαντικό το γεγονός ότι ο Jacques Delors επιθυμούσε να είναι περισσότερο από αναδιανεμητική η πολιτική αυτή. Διαθέτουμε μια πολιτική που είναι αποδοτικότερη από έναν απλό διανεμητικό μηχανισμό. Εάν υπερτονίσουμε την ιδέα «της συμφωνίας», υποτιμάμε την οικονομική σπουδαιότητα της εσωτερικής αγοράς και του ενιαίου νομίσματος. Η εσωτερική αγορά ωφέλησε, για παράδειγμα, τη Γερμανία το 1989 και έκτοτε την ωφελεί κάθε χρόνο. Ομοίως, το 1989, χρειαστήκαμε την περιφερειακή πολιτική και την πολιτική συνοχής προκειμένου να εξισορροπήσουμε την ανάπτυξη, όπως και όλα τα χρόνια που ακολούθησαν έκτοτε. Η εσωτερική αγορά δημιουργεί μόνιμα ανάπτυξη και ανισότητες, και για να μειωθούν αυτές οι ανισότητες χρησιμοποιούνται συνεχώς η ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική και η πολιτική συνοχής. Όσο έχουμε ανάπτυξη, θα έχουμε ανισότητες, άρα οι προσπάθειές μας για να τις περιορίσουμε και, συνεπώς, για να εξισορροπήσουμε την ανάπτυξη θα είναι διαρκείς.

«Θα πρέπει να είναι "μια πολιτική για όλους" και όχι μόνο για τους φτωχούς.» Τάσος Μπούγας

ντική αυτή την εξήγηση. Εμπλουτίζει την ιδέα του Jérôme για «τη συμφωνία». Η περιφερειακή πολιτική και η πολιτική συνοχής πιθανόν να δημιουργήθηκαν κάποια στιγμή ως μέρος μιας βραχυπρόθεσμης συμφωνίας, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν περιορίζεται η δικαιολόγηση της ύπαρξής της. Ο λόγος ύπαρξης αυτής της πολιτικής είναι ότι δίνει στην Ένωση την ευκαιρία να επιτύχει πιο ισόρροπη ανάπτυξη.

Τάσος Μπούγας: Δεν ήταν επιλογή να χαραχθεί η πολιτική συνοχής ως ένας καθαρά αναδιανεμητικός μηχανισμός στο κοινοτικό επίπεδο. Θα υπογράμμιζα το γεγονός ότι είχε χαραχθεί ως μια υπό όρους αναδιανεμητική πολιτική με τρία επίπεδα προϋποθέσεων. Το πρώτο ήταν ότι οι προτεραιότητες της πολιτικής συνοχής πρέπει να συμβάλουν στην εφαρμογή των κοινοτικών προτεραιοτήτων, το δεύτερο ότι οι μεταφορές πόρων της πολιτικής συνοχής δεν πρέπει να αντικαταστήσουν την εθνική προσπάθεια και

πρέπει να χρησιμοποιηθούν για επενδύσεις και, τέλος, η υποχρέωση ευθύνης και χρηστής διαχείρισης. Θα πρέπει να είναι «μια πολιτική για όλους» και όχι μόνο για τους φτωχούς. Ήταν σαφές ευθύς εξαρχής ότι όλες οι χώρες έπρεπε να επωφεληθούν από την πολιτική αυτή.

Philip Lowe: Το βασικό μήνυμα της πολιτικής για τη συνοχή δεν ήταν η αναδιανομή εισοδήματος. Δημιουργούσε τις συνθήκες υπό τις οποίες ο καθένας είχε την ευκαιρία να συμμετάσχει και να επωφεληθεί από την εσωτερική αγορά. Στόχος της ήταν να μπορούν τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες να ενθαρρύνουν το εμπόριο και τις επενδύσεις στην επικράτειά τους, αλλά μέσα στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Δεν σήμαινε παροχή χρημάτων στις φτωχότερες περιφέρειες ως αποζημίωση για την απελευθέρωση των αγορών. Ωστόσο, δεν μπορείς να περιμένεις να επενδύσουν οι εταιρείες σε περιφέρειες που πάσχουν από φτωχές υποδομές και από εργατικό δυναμικό με ακατάλληλες δεξιότητες – εν ολίγοις σε οτιδήποτε συμβάλλει στη δυνατότητα επιτυχίας της επιχείρησης αλλά που βρίσκεται πίσω από την πόρτα του εργοστασίου. Κινητήρια δύναμη της πολιτικής συνοχής ήταν η «κινητοποίηση δυνάμεων στις περιφέρειες» σε αντιδιαστολή με την απλή χορήγηση τμήματος του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού επειδή ήταν φτωχές. Η πολιτική συνοχής δεν είχε οριστεί από την «αναστέλλουσα μειοψηφία στο Συμβούλιο», όπως κάποιοι συνήθιζαν να λένε.

Jérôme Vignon: Ήταν η χρυσή τομή της αξιοπρέπειας, αξιοπρέπειας μεταξύ άνισα εύπορων και άνισα ισχυρών κρατών μελών και περιφερειών· θεωρούσε επίσης ότι κανείς δεν έπρεπε να εξαρτάται από τη στήριξη. Αυτό ήταν το πολιτικό υπόβαθρο της πρότασης. Η βασική λογική ήταν φυσικά να δεσμεύονται όσοι παίρνουν περισσότερη στήριξη όσον αφορά ορισμένα αποτελέσματα. Αναφέρθηκα στην αρχή στις καινοτομίες αναφορικά με τη δημοσιονομική διαχείριση. Δύο από τα στοιχεία που δικαιολογούσαν να δοθεί ισχυρή επιρροή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ήταν τα ζητήματα της αξιολόγησης και της προσθετικότητας που θα διασφάλιζαν στους καθαρούς συνεισφέροντες ότι τα χρήματα θα χρησιμοποιούνταν σίγουρα παντού. Νομίζω ότι μια από τις δυσκολίες είναι

ότι δεν μπορέσαμε να ανταποκριθούμε σ' αυτές τις συγκεκριμένες καινοτομίες. «Η αξιολόγηση και η προστιθέμενη αξία» είναι, κατά τη γνώμη μου, σημαντικές αποτυχίες και η απόδειξη ότι ήμασταν αποτελεσματικοί δεν αντανάκλαται ιδιαίτερα, για παράδειγμα, στις εκθέσεις για τη συνοχή. Το ίδιο ισχύει για την «προσθετικότητα». Ορισμένα από τα μεγαλύτερα κράτη

«Το κύριο μήνυμα της πολιτικής συνοχής ήταν... η δημιουργία των συνθηκών υπό τις οποίες ο καθένας θα είχε την ευκαιρία να συμμετάσχει και να επωφεληθεί από την εσωτερική αγορά.» Philip Lowe

μέλη απέτυχαν στην αντιμετώπισή της και τα γεγονότα αυτά εξασθένησαν τη θέση μας. Εάν, λοιπόν, ατένιζα το μέλλον, θα αναρωτιόμουν αν δεν θα ήταν προτιμότερο να αναπτύξουμε και να υλοποιήσουμε καλύτερα το θέμα της χρηματοοικονομικής καινοτομίας.

Philip Lowe: Ένας θετικός παράγοντας που υποτιμάμε – σε αντίθεση με την αρχική απαισιοδοξία για τη «masse critique» της παρέμβασης των Διαρθρωτικών Ταμείων από μακροοικονομικής άποψης – είναι ο θετικός αντίκτυπος της πολιτικής συνοχής στις επιχειρηματικές προβλέψεις. Στις πιο φτωχές χώρες, η ιδιότητα του μέλους της Ένωσης προσέφερε σημαντικές επενδύσεις στις περιοχές που ήταν οι φτωχότερες, και μείωση του πολιτικού και εμπορικού κινδύνου που ήταν συνέπεια της στήριξης της ΕΕ. Σε πολλές περιπτώσεις, ο αντίκτυπος ήταν πολύ μεγαλύτερος, παρότι το μέγιστο αποτέλεσμα που πετύχαμε ήταν 4% από άποψη ΑΕγχΠ. Συνέβαλε επίσης σε μια άλλη επίπτωση, την οποία ο Γρηγόρης Βαρφής μου εξηγούσε: «Μην ξεχνάς ότι δεν ασχολούμαστε με τις πιο αδύναμες χώρες και περιφέρειες. Ασχολούμαστε με τις πιο αναποτελεσματικές διοικήσεις».

Ο άλλος παράγοντας, τον οποίο υποτιμούσαμε, ήταν η δυναμική πολιτική πολυπλοκότητα της ολοκληρωμένης προσέγγισης. Ποτέ μια ολοκλη-

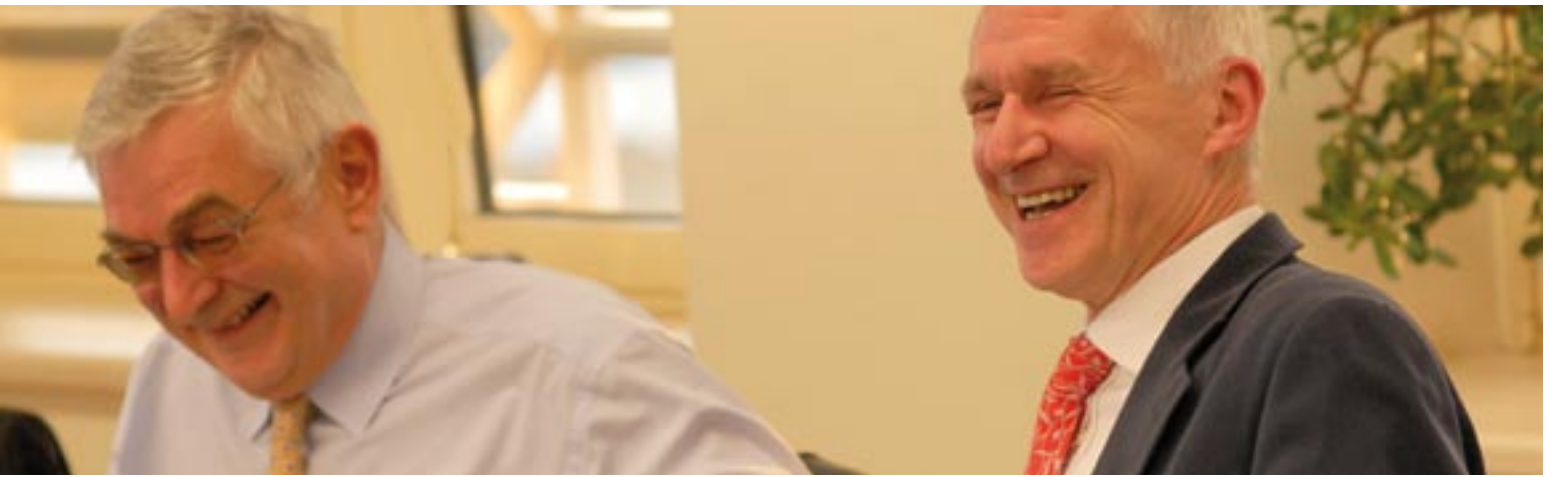
ρωμένη προσέγγιση δεν μπορεί να αποτελέσει αυτοσκοπό καθώς πρέπει να αντισταθμιστεί με τα συμφέροντα της αποτελεσματικότητας και της δημοκρατίας. Υπάρχουν χώρες σχετικά μικρές στις οποίες η εθνική κυβέρνηση διεκδικεί το μονοπώλιο της λέξης «ολοκλήρωση». Δεν τις ευαρεστούσε η ιδέα ότι η Επιτροπή διεκδίκησε την κυριότητα της «ολοκληρωμένης προσέγγισης» και εξομοίωσε την ολοκλήρωση με τη διοικητική αποκέντρωση. Επιτρέψτε μου να αναφέρω μερικά ανέκδοτα για την αρχή της εταιρικής σχέσης κατά τη διάρκεια της περιόδου των διαπραγματεύσεων των πρώτων προγραμμάτων των Διαρθρωτικών Ταμείων. Συνηθίζαμε να βλέπουμε σε εβδομαδιαία βάση τους Ιρλανδούς εταίρους μας, συχνά για το θέμα της κατανομής μεταξύ της χρηματοδότησης του ΕΚΤ και του ΕΤΠΑ. Κατά την προετοιμασία μιας από τις συνεδριάσεις εκείνες, συνήθιζαν να συνεδριάζουν υπουργοί της ιρλανδικής κυβέρνησης και ο Ιρλανδός πρωθυπουργός Charlie Haughey είπε κάποτε στους συναδέλφους του: «Τι λέει ότι πρέπει να κάνουμε σήμερα ο Sandro Gaudenzi;». Μια άλλη φορά, τους είχαμε προτείνει να συμμετάσχει ο δήμαρχος του Cork στις εταιρικές διαπραγματεύσεις που σχετίζονταν με τα προγράμματα της Νοτιοδυτικής Ιρλανδίας, αλλά είπε: «Δεν δίνω δεκάρα για το τι θα πει ο δήμαρχος του Cork. Πρέπει να κάνουμε – και αυτό είναι το ζήτημα – δύσκολες διαιτησίες

Μια άλλη ιστορία σχετίζεται με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης²² το 1987, σε μια εποχή που δεν είχε ακόμη εγκριθεί ο κανονισμός-πλαίσιο. Κανονικά, η ΓΔ XXII δεν έπρεπε να βρίσκεται εκεί αλλά την τελευταία στιγμή κάποιος είπε ότι θα ήταν προτιμότερο να παρευρεθεί. Είχα μια καινούργια ηλεκτρονική αριθμομηχανή χειρός μαζί μου – όχι φυσικά Η/Υ την εποχή εκείνη. Τελικά, με κάλεσαν στην αίθουσα που βρίσκεται ακριβώς μπροστά στο τμήμα του Συμβουλίου, επειδή οι αρχηγοί κρατών υπολόγιζαν τα καθαρά υπόλοιπα. Καταλήξαμε λοιπόν σε τεράστια σύνολα αριθμητικών στοιχείων διότι, τελικά, η τελευταία ερώτηση ήταν αν μιλούσαμε για «καθαρή συμφωνία» προκειμένου να αποζημιώσουμε τα φτωχότερα κράτη μέλη ή για την ευρύτερη έννοια της ευρωπαϊκής διαρθρωτικής πολιτικής. Καμιά συμφωνία δεν μπορούσε να επιτευχθεί σ' εκείνη τη φάση. Όταν επέστρεψα στο αεροδρόμιο το απόγευμα του Σαββάτου εκείνου, αγόρασα στη γυναίκα μου ένα λευκό δανέζικο πουλόβερ και από τότε πάντα λέει ότι αυτό ήταν το μοναδικό από αποτέλεσμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κοπεγχάγης! Όμως, τον Φεβρουάριο του 1988, συνήλθε ένα ειδικό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και μεταβήκαμε μαζί με τον καγκελάριο Κολ στις άλλες αντιπροσωπείες, και για κάποιον αόριστο λόγο υπήρξε μια κρίσιμη καμπή, τουλάχιστον ως προς το πολιτικό όραμα, που υπερέβη τα καθαρά υπόλοιπα.

Αργότερα, υπήρξε ένας παράξενος συνδυασμός ανάμεσα στις περιφέρειες που νόμιζαν ότι ήταν σημαντικές και εκείνες που αισθάνονταν ότι δεν ήταν πλέον σημαντικές – αυτό ακριβώς απεικονίζει η ιστορία για τη «διοικητική αποκέντρωση». Ο πρόεδρος της Βαυαρίας είχε συγκαλέσει μια μεγάλη διάσκεψη, που έλαβε χώρα στο Μόναχο – μάλιστα υπήρχε ένας σερβιτόρος πίσω από κάθε κάθισμα. Ακόμη και ο φτωχότερος αντιπρόσωπος, π.χ. από την Εστρεμαδούρα, είχε το σερβιτόρο του! Το 1990, ο κόσμος σκέφτηκε ότι αυτό αποτελούσε μια νέα εποχή για τις περιφέρειες. Κάτοικοι του Strathclyde κάθισαν δίπλα σε κατοίκους της Βαυαρίας και χρειάστηκαν δύο χρόνια περίπου για να ανακαλύψουν ότι αυτός δεν ήταν ακριβώς ο κόσμος στον οποίο ζούσαμε. Το θέμα, βέβαια, αφορούσε το πού βρίσκεται η εξουσία

«Ήταν η χρυσή τομή της αξιοπρέπειας, αξιοπρέπειας μεταξύ άνισα εύπορων και άνισα ισχυρών κρατών μελών και περιφερειών, και θεωρούσε ότι κανείς δεν έπρεπε να εξαρτάται από τη στήριξη.» Jérôme Vignon

στο επίπεδο της εθνικής κυβέρνησης. Είμαστε μια οικονομία τριών εκατομμυρίων κατοίκων και όχι εξήντα εκατομμυρίων, και δεν δεχόμαστε μια ενιαία προσέγγιση για όλους». Επομένως, το θέμα της ολοκληρωμένης προσέγγισης πρέπει να συνδεθεί με το θέμα του επιπέδου που της δίνουμε και των προϋποθέσεων που απορρέουν απ' αυτήν σε κάθε επίπεδο.

και πού η νομιμότητα. Μέσω της περιφερειακής πολιτικής της ΕΕ, μπορούσαμε να έχουμε τη νομιμότητα σε μερικές χώρες, αλλά όχι σε άλλες. Η εν λόγω διάσκεψη του Μονάχου ήταν μια αρκετά σημαντική στιγμή, αλλά δεν είμαι βέβαιος αν θα ξαναπαρουσιαστεί ποτέ.

Robert Shotton: Θα ήθελα να μιλήσω λίγο για την εμπειρία μου στις περιφέρειες. Κάποτε, κάποιος έπρεπε να συντάξει ένα πρώτο έγγραφο αποκαλούμενο «πρόγραμμα» και ένα από τα πρώτα έγγραφα, ένα σχέδιο μερικών σελίδων, παρουσιάστηκε περήφανα στην Κρήτη. Μεταβήκαμε στην Κρήτη για να συναντήσουμε τις περιφερειακές αρχές και μας είπαν: «Ναι, αυτό το πρόγραμμα είναι πολύ καλό, αλλά χρειαζόμαστε ένα τηλέφωνο. Αυτό εδώ το τηλέφωνο καλεί μόνο την Αθήνα. Μας απαγορεύουν να καλούμε απευθείας τις Βρυξέλλες. Μπορείτε, λοιπόν, να μας βρείτε ένα άλλο τηλέφωνο;» Συζητήσαμε το θέμα αυτό και τελικά πήραν ένα άλλο τηλέφωνο. Έπειτα είπαν: «Χρειαζόμαστε ένα καινούργιο αυτοκίνητο, τι λέτε για ένα καινούργιο αυτοκίνητο;». Και απαντήσαμε: «Εντάξει, θα δούμε τι μπορούμε να κάνουμε για ένα καινούργιο αυτοκίνητο. Όμως, εσείς θα είστε σε θέση να αναλάβετε αυτό το πρόγραμμα και να το διαχειριστείτε;». Νομίζω ότι υπήρχε ένα τεράστιο χάσμα μεταξύ της διανοητικής κατασκευής και της επί τούτου πραγματικότητας, η οποία σ' εκείνη τη χώρα – και όχι μόνο – απείχε πάρα πολύ από τη θεωρία. Στην πραγματικότητα, μπήκαμε για αρκετά χρόνια στη διαδικασία «σχηματισμού μιας διοίκησης» σ' εκείνη την περιφέρεια και σ' εκείνη τη χώρα, προκειμένου να καταστήσουμε εφικτό το θεωρητικό όραμα.

Ένα από τα πρώτα βήματα, που ήταν πολύ σημαντικό για τις κεντρικές αρχές στην Ελλάδα, ήταν η ανεύρεση του ποιος ξόδευε τι. Ένα από τα πράγματα που τους άρεσε στο πρόγραμμα ήταν ότι όλα σχεδόν τα κονδύλια δαπανών που κάλυπταν ένα ευρύ φάσμα της «οικονομικής ανάπτυξης» είχαν γίνει ξεκάθαρα με υποδιαιρέσεις αποκαλούμενες: περιβάλλον, μεταφορές, κοινωνία της πληροφορίας, και όλες τις λοιπές υποθέσεις. Το αποτέλεσμα, όταν προστέθηκαν όλα αυτά μαζί σε όλη τη χώρα, ήταν να γνωρίζει η Ελλάδα πόσους πόρους ξόδευε και σε τι. Η επόμενη άσκηση που έπρεπε να λύσουν

ήταν να βρουν προγράμματα τα οποία θα μπορούσαν να δηλώσουν υπό τον τίτλο, ας πούμε, κοινωνία της πληροφορίας, για να πάρουν με

«Στην πραγματικότητα, μπήκαμε για αρκετά χρόνια στη διαδικασία του "σχηματισμού διοίκησης" σ' εκείνη την περιφέρεια και σ' εκείνη τη χώρα προκειμένου να καταστήσουμε εφικτό το θεωρητικό όραμα.» Robert Shotton

τον τρόπο αυτό περισσότερα χρήματα από τις «Βρυξέλλες». Επειδή, ωστόσο, απαιτείται εθνική συγχρηματοδότηση, δεν είχαν μείνει πολλά χρήματα στα σχετικά υπουργεία καθώς έπρεπε να χρηματοδοτήσουν τέτοια προγράμματα με τους εθνικούς τους πόρους.

Με τον τρόπο αυτό, όλοι οι εθνικοί πόροι συγκεντρώθηκαν στο ίδιο σύστημα διαχείρισης. Για πρώτη φορά, το σύστημα αυτό έδωσε τη δυνατότητα στο υπουργείο οικονομικών να βλέπει και να ελέγχει τι κάνει ο καθένας, δηλαδή ένα σημαντικό βήμα μπροστά για τη χώρα αυτή. Στο επόμενο βήμα, έπρεπε να βρουν περισσότερα προγράμματα για να πάρουν τα χρήματα που είχαν ξοδευτεί. Θα έλεγα ότι χρειάστηκαν αρκετά χρόνια στις χώρες της Νότιας Ευρώπης προκειμένου να ευθυγραμμίσουν τα συστήματά τους, καθώς προσπάθησαν με τη βοήθειά μας να αναπτύξουν έναν αποτελεσματικότερο τρόπο προγραμματισμού. Έτσι είχαν τα πράγματα πριν από δέκα μόλις χρόνια. Έπειτα, καταπιάστηκαν με δυσκολότερα θέματα όπως τις συνεργασίες δημόσιου-ιδιωτικού τομέα ή περίπλοκα σχέδια E&TA, και αγωνίζονταν να τα καταφέρουν. Προσπαθήσαμε επίσης να αντιμετωπίσουμε τη διαφθορά και τις διαρροές στο σύστημα, που είναι μεγάλης κλίμακας σε πολλά μέρη της Ένωσης, και σημειώσαμε περισσότερη πρόοδο στον τομέα αυτό· αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο υπάρχει περισσότερη ευθύνη στο σύστημα. Η έννοια όλης αυτής της ιστορίας είναι ότι πολλά απ' όσα κάναμε ήταν στην πραγματικότητα να δώσουμε

τα μέσα και τους μηχανισμούς στα άτομα εκείνα της κυβέρνησης που διαχειρίζονταν τους πόρους σε εθνικό επίπεδο, ώστε να το κάνουν αποτελεσματικά. Πιστεύω επίσης ότι επιτελέσαμε κάποιο έργο ώστε να μπορούν οι χώρες να κάνουν δύσκολα πράγματα. Εάν, λοιπόν, μερικά άτομα αναρωτιούνται αν συμμορφώθηκαν με τις μείζονες αρχές της πολιτικής, θα

«Πιστεύω ότι η εμπιστοσύνη στην ικανότητα της Επιτροπής να διαχειρίζεται σωστά τον προϋπολογισμό, σύμφωνα με τις γραμμές των πολιτικών προτεραιοτήτων, είναι επίσης καίριας σημασίας για τη μελλοντική δημόσια συζήτηση.» Jean-Charles Leygues

απαντούσα καταφατικά, ωστόσο πρέπει πρώτα να αντιμετωπίσεις τα βασικότερα στοιχεία και από κει και πέρα να λύσεις τα προβλήματα. Οφείλω επίσης να αναφέρω την «ειδική γραμμή χρηματοδότησης», μια θαυμάσια ιδέα στα ΟΜΠ. Σκοπός ήταν να βάλουμε όλους τους διαθέσιμους χρηματικούς πόρους σε ένα μοναδικό δοχείο και οτιδήποτε δεν μπορούσε να χρηματοδοτηθεί απευθείας από τα καθιερωμένα Ταμεία μπορούσε να χρηματοδοτηθεί από αυτή την ειδική γραμμή, έτσι δεν υπήρχαν εμπόδια σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση.

Jean-Charles Leygues: Αναφορικά με τις μελλοντικές προβολές της πολιτικής, νομίζω ότι πρέπει να θυμηθούμε το πρώτο σημείο που ανέφερε ο Jérôme, την εξαιρετική θεσμική χρονική στιγμή. Ανέκαθεν η Ένωση ήταν σε κρίση. Το 1988, η πολιτική και θεσμική δυνατότητα που υπήρχε ήταν η δημιουργία αυτής της επεμβατικής, διαρθρωτικής πολιτικής υπό τον έλεγχο της Κοινότητας. Γιατί επιλέχθηκε αυτό το μέσο εκείνη τη χρονική στιγμή; Το πρώτο σημαντικό στοιχείο ήταν ότι μετά το «Φοντενμπλό»²³ προέκυψε μια πολιτική ατζέντα την οποία συμμερίστηκαν οι Φελίπε Γκονθάλες, Φρανσουά Μιτερράν και Χέλμουτ Κολ. Λίγο μετά το «Φοντενμπλό», δόθηκε μια εξαιρετική πολι-

τική νομιμότητα και εμπιστοσύνη στην Επιτροπή, και η πολιτική συνοχής ήταν η έκφραση αυτής της νομιμότητας. Ήταν η ορατή ένδειξη της εμπιστοσύνης προς την Επιτροπή ώστε να διαχειριστεί κατάλληλα αυτή την πολιτική. Το μάθημα που αποκομίσαμε από τη δημοσιονομική κρίση, αφετηρία της οποίας θεωρήθηκε η γεωργική πολιτική που ήταν στα χέρια των κρατών μελών, ήταν η πολιτική συνοχής, που χαράχθηκε για να λειτουργεί διαφορετικά. Εκείνη η «χρονική στιγμή εμπιστοσύνης» διήρκεσε μερικά χρόνια και πιστεύω ότι η εμπιστοσύνη στην ικανότητα της Επιτροπής να διαχειρίζεται σωστά τον προϋπολογισμό, σύμφωνα με τις γραμμές των πολιτικών προτεραιοτήτων, είναι επίσης καίριας σημασίας για τη μελλοντική δημόσια συζήτηση. Για την πολιτική συνοχής, η απόλυτη εμπιστοσύνη στην αρχή της επικουρικότητας συνόδευσε εκείνη τη χρονική στιγμή, μεταξύ 1988 και 1994, και κανείς δεν αμφισβήτησε την πτυχή της δημοκρατίας στον τομέα της ανάπτυξης. Έκτοτε, άλλαξε ριζικά. Η ιδέα μιας ολοκληρωμένης ανάπτυξης έχασε έδαφος στα κράτη μέλη και σταδιακά επίσης και στην Επιτροπή, γι' αυτόν το λόγο μειώθηκε η εμπιστοσύνη σε σχέση με το τι θα έπρεπε να διαχειρίζεται η Επιτροπή στο επίπεδο της Ένωσης.

Jérôme Vignon: Αν αρχίσουμε να μιλάμε λίγο για το μέλλον, θα ήθελα να δώσω έμφαση σε δύο σημεία. Το πρώτο αφορά τους υπουργούς Οικονομικών και Οικονομίας διότι αυτοί δομούν το σημαντικότερο μέρος της συζήτησης για την πολιτική συνοχής, και όχι εκείνοι που ευθύνονται για την ανάπτυξη, την κατάρτιση και την υποδομή. Επαφίεται στους υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών να μας δώσουν τα μέσα να διασφαλίσουμε ότι οι πόροι ξοδεύονται σωστά, κάτι που αποτελεί μια πτυχή της Realpolitik. Δεν διαθέτουμε κανένα από τα μέσα αυτά, τα οποία συνίστανται σ' ένα συμβιβασμό ανάμεσα σε κάποια ευελιξία για τα κράτη μέλη προκειμένου να προγραμματίσουν τις παρεμβάσεις και σε αντάλλαγμα ένα πιο αξιόλογο μέσο ελέγχου και αξιολόγησης για την Επιτροπή. Το ζήτημα του ελέγχου είναι πολύ σημαντικό όταν μιλάμε και πάλι στους υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών, συμπεριλαμβανομένου του θέματος της χρήσης πόρων που δεν έχουν απορροφηθεί σε μια συγκεκρι-

μένη χρονική στιγμή. Αυτή η πτυχή της *rigueur* είναι ορατή σε όλα τα έγγραφα του 1988, και αναρωτιέμαι με ποιον τρόπο μεταφράζεται σήμερα, για παράδειγμα, στην προετοιμασία μας για την περίοδο 2007-2013 ή και μετά. Το δεύτερο σημείο το ονομάζω «σημαντικό ευρωπαϊκό λόγο». Η χάραξη διαρθρωτικής πολιτικής πρέπει να αντιδρά σε ένα στοιχείο αγανάκτησης. Πρέπει να μπορούμε να λέμε ότι οι πόροι που απαιτούνται για τη διαρθρωτική πολιτική έχουν μια λογική απάντηση στην αντίληψη των πολιτών. Παραδείγματος χάρη, περίπτωση κοινής δράσης αποτελούν προφανέστατα το περιβαλλοντικό ζήτημα που έχει σημαντικό και ασύμμετρο αντίκτυπο στις περιφέρειες, καθώς και η αλλαγή του κλίματος. Τα κοινωνικά προβλήματα στις πόλεις θα αυξηθούν φυσικά και οφείλουμε να δώσουμε απαντήσεις σ' αυτές τις τάσεις· ιδού, κατά τη γνώμη μου, ένα άλλο θέμα για την Ευρώπη. Όσον αφορά την αναδιάρθρωση της οικονομίας ενώπιον της παγκοσμιοποίησης, πιστεύω και πάλι ότι το έργο μας δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα και οφείλουμε να προβλέψουμε και να αντισταθμίσουμε καλύτερα τις επιπτώσεις της.

Graham Meadows: Έχουμε και πάλι την ιδέα του «σημαντικού ευρωπαϊκού λόγου», που είναι τώρα η «αγανάκτηση» για την κλιματική αλλαγή ή για τα κοινωνικά προβλήματα στις πόλεις. Η ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική και η πολιτική συνοχής ξεπουλιούνται και πάλι. Μπορούν να συνεισφέρουν στην επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων και να συντείνουν στην επίλυση των δυσχερειών που οφείλονται στην μετεγκατάσταση, που είναι μέρος της αναπτυξιακής διαδικασίας. Όσο, όμως, εστιάζουμε την πολιτική σε ένα ζήτημα όπως το «περιβάλλον» τόσο συγκρουόμαστε στην αρχή της επικουρικότητας, καθότι οι περιφέρειες είναι αυτές που πρέπει να αποφασίσουν για τον τρόπο με τον οποίο θέλουν να χρησιμοποιήσουν τους πόρους της πολιτικής καθώς και να προσδιορίσουν τους οικονομικούς στόχους. Η πολιτική συνοχής είναι κάτι περισσότερο από μια περιβαλλοντική πολιτική.

Η «αγανάκτηση» είναι πάντα προσωρινής φύσεως. Ο συλλογισμός μας για την πολιτική πρέπει να πηγάζει περισσότερο από τη σκέψη «να

θέσουμε ένα τέλος στη φτώχεια των ανθρώπων μέσω της οικονομικής ανάπτυξης». Η οικονομική ανάπτυξη, η οποία αναταράσσει την οικονομία και οξύνει τις ανισότητες, πρέπει να αμβλυνθεί και η Ένωση χρειάζεται μια οικονομική πολιτική που να έχει αυτόν το στόχο. Αυτό είναι ένα αιώνιο πρόβλημα και όχι μόνο ένα προσωρινό επιχείρημα. Η πάγια αλήθεια πρέπει να είναι το θεμέλιο της πολιτικής μας, και όχι απλώς η αγανάκτηση.

«Πρέπει να μπορούμε να λέμε ότι οι πόροι που απαιτούνται για τη διαρθρωτική πολιτική έχουν μια λογική απάντηση στην αντίληψη των πολιτών.» Jérôme Vignon

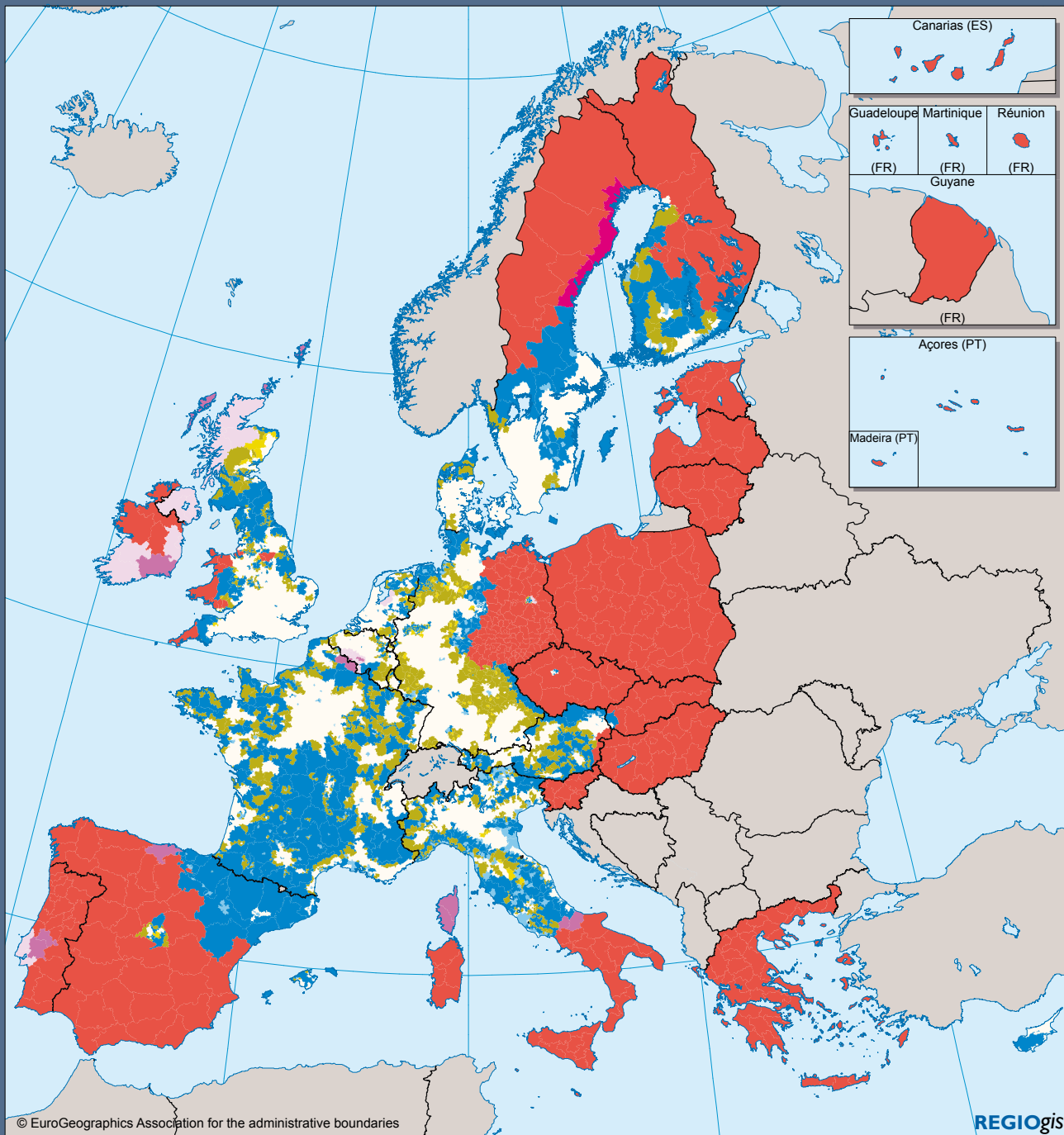
Jérôme Vignon: Κατά τη γνώμη μου, πρέπει να τροφοδοτούμε συνεχώς τη μηχανή με νέες ιδέες καθώς οι ιστορικές στιγμές γεμάτες ενθουσιασμό είναι παροδικές. Γι' αυτόν το λόγο, νομίζω ότι αλλάζει ο «σημαντικός ευρωπαϊκός λόγος». Το πρόβλημα της φτώχειας και η ανάγκη για εδαφική συνοχή έχουν μεγεθυνθεί πάρα πολύ με τις πρόσφατες διευρύνσεις. Πρέπει να αναθεωρούμε μονίμως τα βασικά μας επιχειρήματα και να δικαιολογούμε παράλληλα τις τροποποιήσεις στη δημοσιονομική μηχανική, εάν θέλουμε να λάβουμε την απαραίτητη στήριξη από τους υπουργούς Οικονομικών.

«Ο συλλογισμός μας θα πρέπει να πηγάζει περισσότερο από τη σκέψη "να θέσουμε ένα τέλος στη φτώχεια των ανθρώπων μέσω της οικονομικής ανάπτυξης"» Graham Meadows

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Σε τιμές 1988.
2. «Η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς»: Λευκή Βίβλος που υποβάλλει η Επιτροπή στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (Μιλάνο, 28-29 Ιουνίου 1985), COM(85) 310.
3. Padoa-Schioppa, Tommaso. et al (1987) Efficiency, Stability and Equity: A Strategy for the Evolution of the Economic System of the European Community, Παρίσι· Cecchini, Paolo. (1988) The European Challenge 1992: The Benefits of a Single European Market, Aldershot, Αγγλία.
4. Σε τρέχουσες τιμές.
5. Κανονισμός του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 της 24ης Ιουνίου 1988, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 185 της 15.7.1988.
6. Κανονισμός του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 4253/88 της 19ης Δεκεμβρίου 1988, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 374 της 19.12.1988.
7. Κανονισμοί του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 4254/88, αριθ. 4255 και αριθ. 4256 της 19ης Δεκεμβρίου 1988, ίδια Επίσημη Εφημερίδα όπως παραπάνω.
8. Συμπεριλαμβανομένων των Länder της Ανατολικής Γερμανίας.
9. Σε τιμές 1994.
10. Από την Ενιαία Πράξη στη μετά το Μάαστριχτ περίοδο - Τα μέσα για την εξυπηρέτηση των φιλοδοξιών μας, COM(92) 2000 τελικό, Βρυξέλλες, 11 Φεβρουαρίου 1992.
11. Δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 193 της 31ης Ιουλίου 1993.
12. Βλ. Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 130 της 25ης Μαΐου 1994· το ποσό που αναφέρεται εδώ περιλάμβανε ένα κονδύλιο για το έτος 1993.
13. Για λόγους σύγκρισης με επόμενες περιόδους, το σχετικό μερίδιο περιλαμβάνει στο εξής τα κονδύλια για το Ταμείο Συνοχής.
14. Σε τιμές 1999.
15. «δράσης 2000»: Για μια ισχυρότερη και διευρυμένη ένωση, Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής COM(97) 2000 της 16ης Ιουλίου 1997.
16. Εκδόθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 161 της 26ης Ιουνίου 1999.
17. Σε τρέχουσες τιμές.
18. Η οικοδόμηση του κοινού μας μέλλοντος - Προκλήσεις πολιτικής και δημοσιονομικά μέσα της διευρυμένης Ένωσης 2007-2013, Ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2004) 101 της 10ης Φεβρουαρίου 2004.
19. Τα ποσά στην παράγραφο αυτή αναφέρονται σε τιμές του 2004, ενώ σε άλλα τμήματα της ενότητας αναφέρονται σε τρέχουσες τιμές.
20. Τα τελικά έγγραφα δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 210 της 31ης Ιουλίου 2006.
21. Κανονισμός της Επιτροπής (ΕΚ) αριθ. 1828/2006 της 8ης Δεκεμβρίου 2006· στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 45 της 15ης Φεβρουαρίου 2007.
22. 4-5 Δεκεμβρίου 1987.
23. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Φοντενμπλό στις 25 και 26 Ιουνίου 1984 προέβλεψε πηγές εισοδήματος για να λήξει το δημοσιονομικό αδιέξοδο στο οποίο βρισκόταν η Κοινότητα.

Διαρθρωτικά Ταμεία 2000-2006: Επιλέξιμες περιοχές

Στόχος 1

- Στόχος 1*
- Σταδιακή μείωση (ως 31/12/2005)
- Σταδιακή μείωση (ως 31/12/2006)
- Ειδικό πρόγραμμα

Στόχος 2

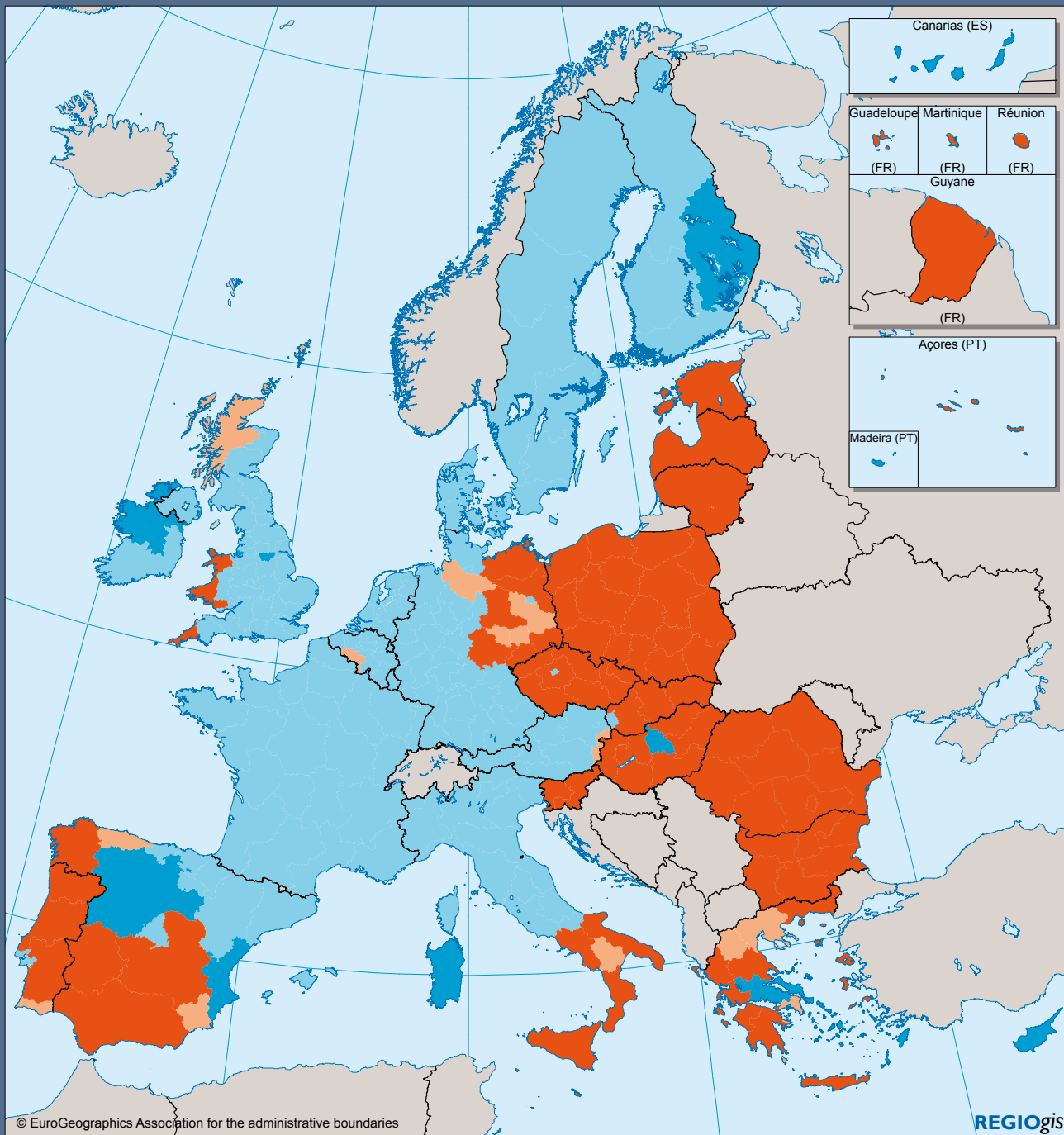
- Στόχος 2
- Στόχος 2 (Εν μέρει)
- Σταδιακή μείωση (ως 31/12/2005)
- Σταδιακή μείωση (Εν μέρει) (ως 31/12/2005)

Περιοχές στην Εσθονία, Λιθουανία, Πολωνία, Τσεχική Δημοκρατία, Σλοβακία, Ουγγαρία, Σλοβενία, Κύπρο και Μάλτα είναι όλες επιλέξιμες από την 1/5/2004 και μετά.

* περιφέρειες με κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ κάτω του 75% του μέσου όρου της Ένωσης

Διαρθρωτικά Ταμεία 2007-2013: Στόχοι σύγκλισης και περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης

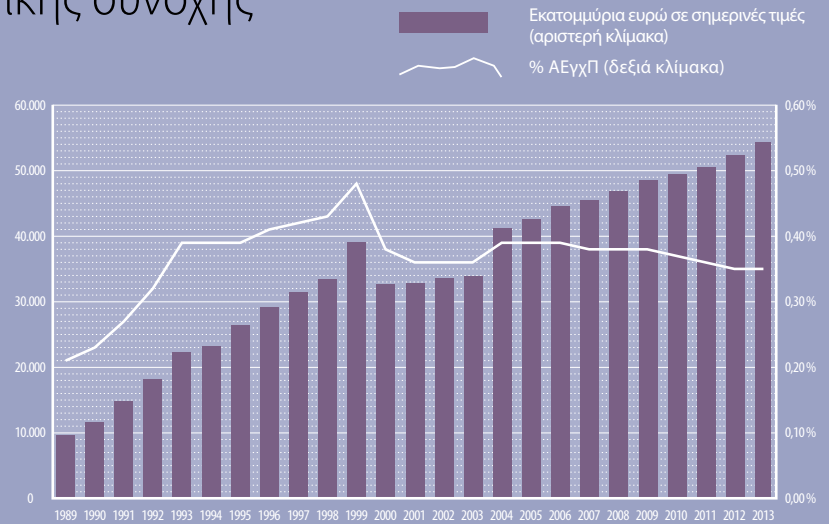
- Περιφέρειες σύγκλισης*
- Περιφέρειες υπό καθεστώς σταδιακής εξόδου
- Περιφέρειες υπό καθεστώς σταδιακής εισόδου
- Περιφέρειες ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης

* περιφέρειες με κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ κάτω του 75% του μέσου όρου της Ένωσης

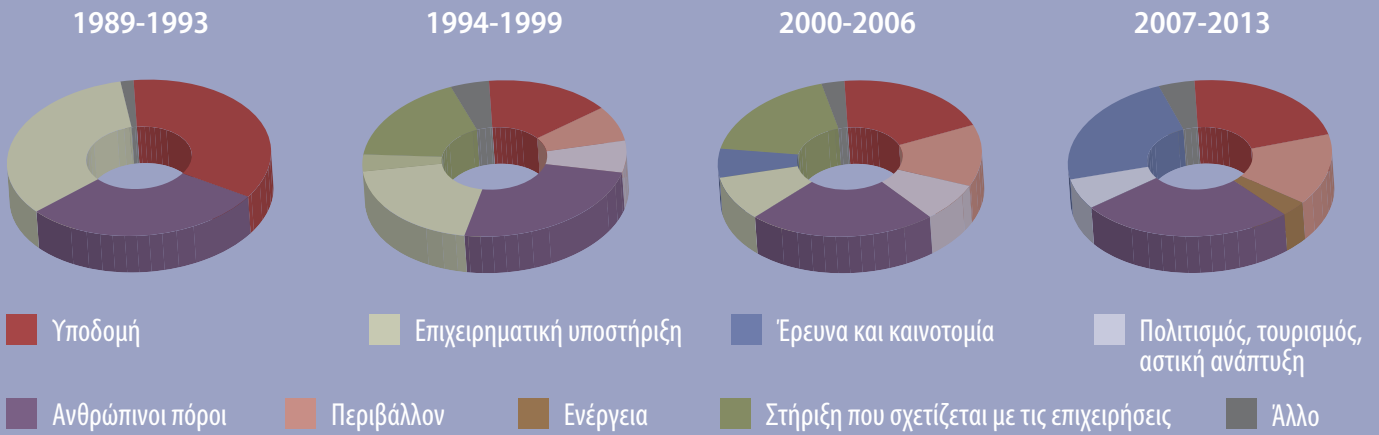
0 1.000 km

1989-2013: Δαπάνες πολιτικής συνοχής

Το γράφημα απεικονίζει την ανάπτυξη των δαπανών για την πολιτική συνοχής μεταξύ 1989 και 2013 σε απόλυτα και σχετικά μεγέθη. Μολονότι ανέρχονταν σε λιγότερο από €10 δισ. το 1989, οι καταβολές των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής θα αυξηθούν στα €54 δισ. περίπου μέχρι το 2013 ή στο ένα τρίτο του προϋπολογισμού της ΕΕ. Σε σχετικά μεγέθη, ωστόσο, το μέγεθος των Ταμείων κυμάνθηκε γύρω στο 0,4% του ΑΕγχΠ της ΕΕ, από τα τέλη της δεκαετίας του 1990.

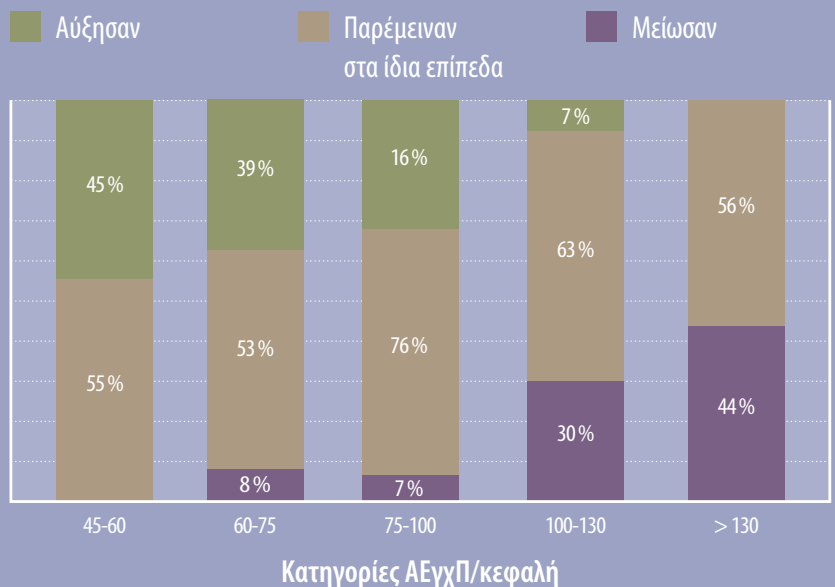
Από την υποδομή στην καινοτομία

Τα τέσσερα διαγράμματα δείχνουν τον τρόπο με τον οποίο άλλαξε η κατανομή των δαπανών στο πλαίσιο των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής στη διάρκεια των τεσσάρων δημοσιονομικών περιόδων από το 1989. Σημειώστε ότι λόγω αλλαγών στον ορισμό μερικών κατηγοριών, δεν είναι όλα συγκρίσιμα κατά τη διάρκεια των τεσσάρων περιόδων. Κατά τη διάρκεια της τρέχουσας περιόδου, γύρω στο ένα τέταρτο των κεφαλαίων στήριξε την έρευνα και την καινοτομία, ένα άλλο τέταρτο πήγε στην απασχόληση και την κοινωνική ένταξη, ενώ μόλις πάνω από το 20% προορίστηκε για την υποδομή των μεταφορών και 15% για περιβαλλοντικά προγράμματα.

Περιφέρειες σε μετάβαση

Το γράφημα παρουσιάζει την εξέλιξη των περιφερειών στην ΕΕ των 15, για την περίοδο 1995-2005. Κατηγοριοποιούνται ανάλογα με το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ τους σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ. Το γράφημα δείχνει, για παράδειγμα, ότι το 45% των περιφερειών με κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ μεταξύ 45 και 60% του μέσου όρου της ΕΕ κινήθηκε σε υψηλότερα επίπεδα ΑΕγχΠ μέχρι το 2005.

Πολιτική συνοχής της ΕΕ 1988-2008: Επένδυση στο μέλλον της Ευρώπης

Η παρούσα έκδοση του περιοδικού Panorama είναι αφιερωμένη αποκλειστικά στα πρώτα 20 χρόνια της πολιτικής συνοχής της ΕΕ. Στις 24 Ιουνίου 1988, το Συμβούλιο κατέληξε σε συμφωνία για έναν κανονισμό, ο οποίος έθεσε τα υφιστάμενα Ταμεία της ΕΕ στο πλαίσιο της «οικονομικής και κοινωνικής συνοχής», έναν όρο που εισήχθη δύο χρόνια νωρίτερα από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη. Έκτοτε, η πολιτική συνοχής κατέστη μια από τις πιο σημαντικές, σημαίνουσες και πολυσυζητημένες πολιτικές της ΕΕ. Τα άρθρα εξετάζουν την απαρχή της πολιτικής, τις αλλαγές στη διάρκεια του χρόνου και τις επιπτώσεις στις προηγούμενες και τις τρέχουσες προγραμματικές περιόδους. Περισσότερες πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων βίντεο, χαρτών, παρουσιάσεων καθώς και η παρούσα έκδοση παρέχονται σε 22 γλώσσες στην ιστοσελίδα:

http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/history/

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής
Μονάδα Β1- Επικοινωνία, πληροφορίες, σχέσεις με τρίτες χώρες
Raphaël Goulet
Avenue de Tervueren 41, Β-1040 Βρυξέλλες
Φαξ: (32-2) 29-66003
E-mail: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

ISSN 1725-8138

© Ευρωπαϊκές Κοινότητες, 2008
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Printed in Belgium

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΤΩΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
L-2985 Λουξεμβούργο